

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 28. oktoobril 1972

Nr. 83 (3771)

14. aastakäik

Küing Expressenis: Vähemustele ei võimaldata ühheõiguslust

— Sisserändajate ja vähemuste solidariteedi eelduseks rootsi ühiskonna vastu on üheõiguslus seaduse ees. Miks peaks meil muidu olema moraalne kohustus austada rootsi demokraatia mängureegleid, kui seda kasutatakse valemänguks meie vastu? küsib Andres Küing Expresseni juhtkirjaküljel toodud artiklis "Kultuuriline diskrimineerimine", kus ta üles võtab Pressstödsnämndeni järjekordse keeldumise produktisoonitoetusest Eesti Päevalehele.

Andres Küing tuleb meelde oma artiklit Expressenis 12. aprillil samas küsimuses Pressstödsnämndeni eelne-
nud seisukoha puhul, et EPL ei ole "üldine uudisoleht päevajakirjandusliku iseloomuga" ja meenutab EPL juhtkirja sel puhul, et tegemist on teadliku sellel maal mitte rootsi keeles toimuva kultuurilise tegevuse diskrimineerimine, samuti Socionomförbundet ajakirja "Socionomen" nõudmist selle otsuse muutmiseks ja sisserändajate häälkandja "Vårt Nya Land" sõnavõttu, kus otsust kujutati kui hoiatavat prejutudikaati, kõigile, kes sellel maal kavatsevad midagi kirjutada väljapool rootsi keelt. A. Küing ütleb, et vahepeal on soomlased hakanud välja andma oma nädalalehte, millisele Pressstödsnämnde-

ni "ei" omakorda süleb riikliku produktisoonitoetuse võimalused.

— Göteborgi kristlikul üleriigilisel kokkutulekul kommenteeris Pressstödsnämndeni otsust ka Invandrarutredningu peasekretär Jonas Widgren. Tema arvates on otsus "tähelepanuväärne ja muretekitav juhus kultuurilisest diskrimineerimisest". EPL otsustas selle tõttu esitada uue avalduse Pressstödsnämndeni.

Sellele lisati kahe rootsi asjatundja seisukohad, kes naelutasid kinni, et EPL omab päevajakirjanduslikku iseloomu ja seega on õigustatud pressitoetusele. Kuid neil päevil on Pressstödsnämndi enamus otsustanud veelkordselt tagasi lükata EPL esil-

Järg. lhk. 11

Parteijuhtide ankeet: Peaminister Palme ja Gösta Bohman VÄHEMUSTEST

Sisserändajate ajakiri "Vårt Nya Land" nr. 6 avaldas teise osa rootsi parteijuhtide vastustest David Schwarzi küsimustele nende suhtumisest vähemustesse ja uutesse gruppidesse. Teises osas vastavad peaminister Olaf Palme sotsiaaldemokraatide erkonna juht ja Gösta Bohman, moderaatide liider. Nagu selgub nendes küsimustes. Muu hulgas vastab Palme jaatavalt ka intervjueraja küsimusele, kas ka teistes keeltes ilmuvad ajalehed, näit. soome ja eesti keeles, peaksid saama produktisoonitoetust rootsi lehtedega ühisel alusel.

Palme vastab:

— Kui selline leht vastab samade tingimustele, siis põhimõtteliselt tuleks teda käsitleda kui teisi päevalehti.

Sün astub David Schwarz vahele ja juhib tähelepanu, et üks sellistest ajalehtedest, kes oma arvates tingimustele vastas (ta mõtleb siin Eesti Päevalehte), sellegipoolest sai Pressstödsnämndilt eitava vastuse.

Ka reservandid väitsid (C. Nettelbrandt (fp), A. Pettersson (c) ja H. Winberg (m)), et "Pressstödsnämndeni enamus on leidnud et ajaleht, mis ilmub võõrkeeles, vastavalt reeglitele ei või saada produktisoonitoetust". Selle peale vastab Palme:

— See ei olnud sugugi põhjuseks, et tegemist oli sisserändajate ajalehega. Ma usun, et Pressstödsnämndis on olemas motiveering tagasilükkamisele.

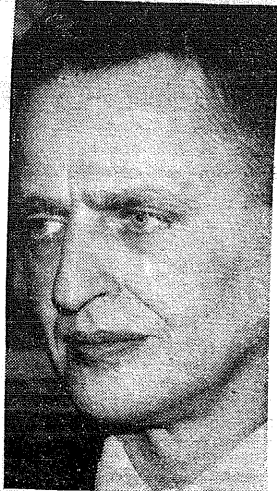
Gösta Bohman, on küsimusele pres-
stitsetuse asjas vastanud lakooniliselt ja kindlalt "ja".

Intervjueraja küsimusele kultuuripoliitika osas, kus Invandrarutredningen on printsipiis varem toetanud kakskikeelsust, kuidas seda rakendada, vastab peaminister, et see Invandrarutredningi seisu-
koht on senini leidnud "rohkem mõõdamines" märkimist. Vähe-
muste küsimused tulevad aga käsitlemisele Invandrarutredningi lõppetpanekutes, mis tulevad esitamisele aasta pärast. Ta lisab:

— Invandrarutredningi töö on pandud käiku terve rea uurimusi nende küsimustes mitmesuguste institutsioonide juures üle maa. Paljud teadlased on ka tõendanud, et emakeele hea tundmine enne kui laps hakkab õppima rootsi keelt ja rootsi keeles, on oluline. Praktilised katsed m.h. soome lastega Göteborgis on näidanud, et üleminek rootsi kooli muutub sujuvamaks, kui emakeel saab külalastest ruumi algusteadumise. Oleme teinud järeldused sellest uues kooliloomis, mis nüüd puudutab põhikooli ja mille väljatöötamisel mina kaasa olen. Ajas laien dati

Järg. lhk. 11

Olaf Palme (s)

Ettevõtjad 20 aastat oma ühingus

Aktuse ja piduliku õhtusöögiga tähistas hotell Sheraton'i piduruumides oma ametlikku kahekümne-aasta juubelit Eesti Ettevõtjate Ühingu Rootsis laupäeval, 21. oktoobril. Hoolimata üritusterikkast nädalalõpust oli pidulisi kuuekümmet ümber, kellele teretulemast ütles esimees Juho Jäätmaa.

Ühingu aulige Ernst Seim puudutas lühikeses aktust sissejuhatavas sõnavõtus organisatsiooni loomisega rohkem kui kaks aastakümnet taga-

si. Ta ütles, et eesti organiseeritud ettevõtjad ei ole olnud mingid saagi-
ahned isikud, kes taotlevad vaid to-
hutut kasu. Nende tegevust on saat-
nud töökus kuni eneseohverdamise-
ni, kuid samal ajal ka rahvuslik
idealism. Ettevõtteid loodi ei-millest-
ki, kuid igapäevase töö rüpest kerki-
sid ka niisugused algatused, nagu
Stockholmi Eest iMaja. Seniõri soo-
viks oli, et sama vaim organisatsioo-
nis keskals edasi ka tulevikus.

Abiesimees Erastus Oiling andis
faktirikka ülevaate Ühingu tegevus-
sest alates sellest ajast, kui hotell
Malmeni ruumidesse kogunes 34 et-
tevõtjat, et konstituuerida oma or-
ganisatsiooni kakskümmend aasta t
tagasi. Nad olid tegevad tööstusli-
kel, kaubanduslikel ja laevandusli-
kel aladel.

Praktiline tegevus võitis selliseid
vorme, nagu ühine esinemine St.
Eriks messil 1954, kuid ei puudunud
ka veeremängu klubi. Töötati välja
matrikel ja korraldatud on pidevalt
referaatõhtuid, kus mitmete erialade
asjatundjad on esinenud. Oma raha-
asutuse loomine eestlastele oli
päevakorras, mis Eesti Lenu-Hoiu
Ühisele mõel ammu on teoks saa-
nud. Tekkis traditsioon, külastada
vastastikku kolleegide ettevõtteid,
mis on olnud nii huvitav kui õpet-
lik. Koostööd on arendatud Eesti
Majandusteadusliku Seltsiga.

Kui Kanada eesti meeskoor tuli
Rootsi külla, siis olid ettevõtjad need,
kes korraldasid ka omalt poolt kaas-
maalastele kena vastuvõtu. Seejuures

Järg. lhk. 11

Gösta Bohman (m)

Ettevõtjate ühingu juhte ja neid tervitanud organisatsioonide esindajaid. Vasakult Annus Estru, Ilmar Laan, Ernst Seim, Juho Jäätmaa (esimees), Voldemar Krüppelman (sekretär), Rein Uustal, Aleksander Surkevits (muu liige) ja Erastus Oiling (abiesimees). (EPL-foto Lepper)

EPL 28. oktoobril 1972

RAHU KOIDAB?

USA presidendi erinõuandja Kissingeri reisidega on äkki kogu maailmas tekkinud arvamine, et Vietnami sõda on lõppemas ja kui mitte just ametlikult lõppemas, siis on ees relvaderahu. Teated on vastukäivad, kuid siiski võib välja lugeda, et midagi on tõepoolest käimas ja seekord on ka kommunistlik pool esmakordselt tõeliselt huvitatud lahingitegevuse lõpetamisest. See paistab pisut paradoksaalsena, kuna sellega ilmselt aidatakse valimistel Nixonit ja mitte "rahukandidaati" McGovernit, kes ju on lubanud tingimusteta USA väed Indo-Hiinaast 90 päeva jooksul välja tõmmata kui ta valimised võidab.

Kuid keegi ei usu McGoverni võitu ja nii hiilgav kui see paistaks Hanoi-le ja kommunistlikule maailmale, siis ka nemad on realistid ja arvestavad, et ka pärast valimisi tuleb ikkagi tegemist teha Nixoniga ja siis juba mehega, kelle valimispoliitilised huvid rahu saavutamiseks on märksa vähenenud.

Nixonil pommitamisofensiiv, mis seati vastu Hanoi äkkofensiivi tagasilöömiseks, ei suutnud mitte ainult seda peatada, vaid ilmselt häiris nii tugevasti põhjajärgude saskumajamist, et tekkis tõsiseid raskusi järelveos (kombineerituna sadamate ja jõgede mineerimisega) ja see oli valusaks õppetunniks, kuna ilmselt kommunistide poolt pommitofensiivi taasalustamisega ei arvestatud — oldi kindlad, et maailma ja USA sisenemine avalik arvamine on selle presidendi teinud võimatuks. Järelikult võib karta, et ta presidendina uusi volitusi saades võib mõtlema hakata koguni sõjalisel lahendusele. Vaja on seepärast kasutada juhist, kus Nixonil on maksimaalne huvi poliitilise lahenduse saavutamiseks.

Sellest siis "mäng Nixonile" kommunistlikul pooltel, kes aga ilmselt loodab, et ta omakorda "rahu võidab", nii nagu see on toimunud Poolas, Tšehhoslovakkias ja mujal, kus loodi kompromissivõimalused vahetult kommunistlikule võimule ülevõtmisele.

USA ajakirja Newsweeki korrespondent kirjutas otseselt Põhja-Vietnami valitsusjuhilt Pham Van Dongilt, kas koostöövalitsuse loomine rahu saavutamisel Saigoni kiiresti ei moondu kommunistlikuks ühtlusvalitsuseks ja sai vastuseks: "Meie ei teeks midagi nii rumalat. Ei saa teha võimatut...". Vastus on muidugi dialektiline diplomaatia, seega mitte mingil viisil garantii võimuvõtmise kavatsuse vastu, ilmutades aga siiski samal ajal, et Hanoi loeb end ja Saigoni "pooleks", kuigi senini on juttu olnud võimaliku rahulvalitsuse koosseisus vaid FNL-i sissid, neutraalsed ja praeguse Saigoni režiimi esindajad.

Kissingeri läbirääkimistest on selgelt ilmnenu, et Saigoni rahvuslik valitsus on ülimalt umbusklik rahukavade suhtes, kartes just seda, et ilma USA toetuseta toimub see, mida kommunistlik pool senini ei saavutanud: Indo-Hiina üle võitmine kogu valitsuse ja et esialgne relvaderahu võttes ja et vabade hingede vahetamine ajaks ja vute jõudude kogumise võimaldamiseks kommunistidele.

Süü Rootsis, kus Saigoni valitsust

on kogu aeg kirjeldatud ainuüksi kui USA marionetti ja tööriista, paistab veidi imelikuna, et president Thieu julgeb oma arvamist avaldada ja vasu seista ja kõnel-dakse nagu iseenesestmõistetavusest, et USA võiks teda "kukutada". Siiski jääb mulje, et USA, surudes oma huvides peale rahu, mingil viisil ei taha seda saavutada Saigoni valitsuse ja selle juhi kukutamiseks oma jõududega.

See ei riimi ka USA senise liitlaskohtlusega, küll aga hästi ameerikavastase propagandaga, mis on USA-d Vietnamis kujutanud kui tavalist imperialistlikku koloniaalvõimu, kes kasutab marionette. Muide on ju Rootsi avalik arvamine aastakümnepeikkuse ajupesuga saanud kogu asjast niivõrd omapärase pildi, et küsida võib, mis juhtub siis, kui tõepoolest saavutatakse rahu Vietnamis?

Kuhu rakendatakse kõik FNL-grupid, demonstrandid, nende ajajärjandus, nende juhid? Et nad töötä ei jääks, peavad nad leidma mõne uue poliitilise huvifääri. Oleks muidugi õnnetus, kui see tegevus äkki suunatakse rootsi enda demokraatia vastu.

Indo-Hiina tee rahu poole on ikka veel konarlik ja täis ohtusid. Selge on selle juures see, et ainult relvade valkimisest Vietnamis ei ole küllalt. See oleks isegi mõtetu, kui Põhja-Vietnamist dirigeeritud vallutusaktsioonid naabrite juures jätkuksid. Tõenäoliselt haaravad läbirääkimised kogu seda piirkonda. Kogemustest võib aga juba praegu ütelda, et ka rahu saavutamiseks, kui see peaks toimuma, ei lahene ei Vietnami ega muu Indo-Hiina küsimus.

Kui USA seal enam aktiivne ei ole ja oma jõud eemaldab, siis võib juba mõne aja pärast oodata uusi poliitilisi suursi. Eriti siis, kui USA ja suurriigid praeguste riikide kaitseks ei anna garantiisid.

KLA

SUNDLAEN

Majanduslikult kitsal ajal on paljudel muidugi eriline rõõm kuulda, et neil on oodata riigilt tagasi maksurahadid jõulukuul. Saajad on rõhkim kui kunagi varem, sest "ekstisuse tõttu maksubeltele koostamisel" (nagu seda üteldakse) on finantsiminister oma kätitsuse saanud tervelt 5 miljardit krooni rohkem kui ta oli õigustatud kasseerimata.

Seega on teostatud ulatuslik sundlaen rahvalt, ilma et kusagil instantsis oleks vastavat otsust seaduslikus korras tehtud. Palgalised märkasid muidugi tabelleid vaadates, et nende kollektiivlepingute saavutatud palgatõusud olid äkki haitunud ja selle tõttu tuli püüsi sirhima pingutada tarbimises. Viis miljardit on suur summa Rootsi riigelarves ja loomulikult mõjutas selle summa tarbijatelt ära võtmine tarbimisvõimud ja sellega halvendas omakorda konjunktuuri.

Kui arvestada, et näit. kõige suurem preliniäärmaksusaja saab tagasimaksu tervelt 720.000 krooni (!), siis selgub, kui suures ulatuses teatavatel juhtudel riigile "laenu" anti märksa madalama protsendiga kui see raha oleks teenitud pangas.

**Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-1**

Stockholmi Eesti Majas avati Aleksander Varma postuumne kunstnäitus, mille korraldajaks on Eesti Kultuuri Koondis. Pildid ülal Kultuurikoondise abiesimees Kalju Lepik, näituse avaja dr. arh. Ervin Pütsep, kunstniku lesk pr. Martha Varma ja fil.dr. Th. Künnapas. All dr. Pütsep näitus avamas Aleksander Varma kunstiloomingu iseloomustamisega (EPL-foto Lepper).

Siberist dokumente Eestisse sõja ajast Kas küüditatuist?

Tallinnas ilmuv venekeelne parteiajaleht "Sovjetskaja Estonija" avaldas oma 27. septembrikuu numbril kolmandal leheküljel tähelepanuväärse uudise tagasihoidliku pealkirja all "Pakk Uuralist". Selles räägitakse mitmesugustest äsjaavastatud dokumentidest ja folodest, mis helvit "uut valgust eestlaste elu ja tegevuse möödunud maailmasõja algusaastail kauges Nõukogude tagalas". Peamiselt on juttu Tšeljabinskis asunud eestlastest, kuid samaaegselt on juttu ka dokumentidest Velikije Lukis, kus teatavasti sõjapäevil toimusid suuremad lahingud eesti punadiviisi osavõtul. Uuralis avastatud dokumentid olid ajalehe teatel "eriti väärtuslikud" ja need oleval saatetud ülev Tallinna ajaloomuuseumile.

Kuigi kirjutises seoses dokumentide leiu ja saamisega Tallinna räägitakse "Nõukogude tagalas evakueeritud" eestlastest, lähtub kogu kirjutist teatavalt salapäraselt var, mis lubab oletada ja arvata, et tegemist pole mitte ainult need eestlaste dokumentidega, kes sõja algul Eestist kas vabatahtlikult või sunniviisiliselt kommunistide korraldusel lahkusid, vaid ka nende eestlaste dokumentidega, kes enne sõda, s.o. 1941. aasta kevadel Eestist küüditati.

Ajalehes avaldatud kirjutise sisesejuhatuse märgitakse, et hiljuti on Tallinna ajaloomuuseum saanud Uuralist väärtusliku saadetise dokumentide ja fotode ning ärkirjade näol, mis puudutab eestlaste elu Nõukogude tagalas "Suure Isamaasõja" süngetal päevadel.

Küsimusele, millest need dokumentid ja arhiivimaterjalid kõnelevad, vastab ajaleht mitte saadud dokumentide põhjal, vaid Tšeljabinskis oblasti amet võimude seletusena lausa ärriteeriva küünikaga, et need dokumentid kõnelevad "uurali ametvõimude ja elanikkonna sõdamusliku ja soojast suhtumisest N. Liidu tagalas". Samaaegselt kõnelevad dokumentid Uurali ametvõimudelelt ka "suurest, ennastalgavast eestlaste panusest, mis nad Nõukogude Liidule on andnud karmidel sõjapäevadel Uuralis".

Et eelpoolset tsiteidid on kõige jämedam laim ja vale, selles pole mingit kahtlust. Kuna eestlaste olukorras ja neisse suhtumisest sõjaajajees Nõukogude tagalas on meil küllaladastl tunnistust ja tõendeid

pääsesid eluga rindejoont salaja ületades, selgub "Sovjetskaja Estonian" et vastav sõjamälestuste-muuseum Velikije Lukis on asunud koguma Eestist andmeid sõjapäevil lahingus langenud eestlaste kohta. Vastavale nõudmisele olevat Tallinnas sooja heatahtlikkusega suhtutut — sinna olevat saatetud langenud sõjameeste fotosid ja ka üks 1922. a. illegaalselt ilmunud "Noore Proletaarse" number, milles eesti noorkommunistid on avaldanud oma vennalikkus suhtumist Velikije Luki toltceagsetele noorkommunistidele.

Filmimeeste grupp "Tallinnfilmist" sõitis hiljuti Siberisse, Tšeljabinskisse, et valmistada dokumentaalfilm eestlaste tegevusest sõjaajajees Siberis. Operantoriks on Andres Sõöt, kellele on ülesandeks tehtud Tšeljabinskis ja ümbruskonnas filmida neid kohti, mis on seotud eesti kkkommunistliku võitluse formeerimisega. Samuti võetavat filmilindile need palgad, mis meenutaval N. Eesti valitsuse viibimist seal, sest teatavasti evakueeriti sõjapäevade kriitilisemal ajajärgul kogu okup. Eesti valitsuse aparaatur Tšeljabinski piirkonda.

EESTI PÄEVALEHT

Estoniska Dagbladet
Pestoimetaja Juhani Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetust ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallington 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 677
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
331 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutussarvete postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Forlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 147-
Termin (4 kuud) kr. 53-
Kuu kr. 15-
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FORLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurtrens
Tryckeri AB Eskilstuna 1972

Lasteaia suuree noorusliku kavaga

Stockholmi Eesti Lasteaed on rahvuslik kasvatusalal meie nooremaid ettevõtjaid — see loodi alles 1969. aasta sügisel. Ellukutsujaks oli grupp asjahuvilisi lastevanemaid ja Stockholm Eesti Algkooli Sõprade Selts. Kolme aasta jooksul on Lasteaia Eri Klemmeri entusiastlikul juhtimisel arendanud energilist, aina laienevat tegevust — praegu kuulub lasteada 40 last. Tuleva aasta algul kolib lasteade uutesse, avartesse ruumidesse Eesti Majas, mis võimaldab veelgi intensiivsemat tegevust.

Pagulusoludes on omameelsel ja omakeelsel lastealal eriline tähtsus. Meie esivanemate tarkus ütleb, et "vähem ikka viitsa kuni viis väändib, aga ära palki enam väänama hakka". Ja lasteade ongi taimelavaks, kus mudilasaastasi eesti noor (3-6 aastani) vilunud pedagoogide juhatusel õpib omaeliste, eesti keelt kõnelevate mängukaaslastega kõnelema, mängima ja laulma, harjub rahvusliku kokkuvõlvitusega. Oma tegevuse finantseerimiseks ja lasteade mütte populariseerimiseks on korraldatud mitmesuguseid üritusi, mida eestlastekonna laiad hulgad on heideldelisel toetanud. Järjekordne muusikiline suuree Eesti Lasteaia toetamiseks toimus pühapäeval, 22. oktoobril Medborgarhuseti suures saalis.

Publiku osavõtt sellest rikkalikult mitmekesise kavaga üritusest e iolnud kahjuks väga suur — avar saal oli poolltühj. Täpselt samal ajal toimus Eesti Majas Ühisabi Naisringi pidu. Selle kahjatusvääre, kahe ühelaadse ürituse kokkusaatumise fakti puhul p eavad Lasteaia teo- rõõmsad daamid küll mõnema, et neid peksavad endi viitsad! Kultuuri Koondise ürituste kalendris oli juubelilugu registreeritud, et Ühisabi koosviibimine Eesti Majas toimub 22. oktoobril. Lasteaia suuree ei ole seal märgitud. Peaks võima arvata, et oli sinisilmaline optimism Lasteaia poolt hiljem oma üritust raskelt koorma- tud oktoobrikuus välja kuulutada... Looide ja rooside müügil ei olnud niidki seda hoogu ja minekut, mis oleks võinud ja pidanud olema. Hulk tehtud tööd ja vaevanagemist ei saanud anda loodetud tulemusi.

Eeskavaline osa juhutati sisse ja lõpetati Kalju Lepiku poolt Eesti Lasteaia suureeks kirjutatud proloogi ja epioloogiga. Autori vooruseks juhuloleluse loomisel on suutmine väljendada end lähidalt ja selgelt, asja tuuma ja meeleolu tabada. Proloogi ja epioloogi esitaja Epp Lohk-Sundström oli ettekandekes leidnud poeedi vaimu kajastava laadi ja ütlemissiivi. Ta toimis ka kava teadustajana.

Kava tegelikkus sisustamist alustasid lasteada noored ise, et neil hiljem oleks aega ja võimalus suureilmalise uudishimuga jälgida, mida suured tädid ja onud laval toimetaksid. Lasteaia mudilased kandsid ette sõnas ja laulus põimiku sügisemotiividel. See läks vapra ettevõtlikkusega ja ilma suuremate komistamisteta — kasvatajad olid palade õpetamisega hoolikalt tööd teinud. Ja see andis kiiduväärseid tulemusi — kat- sugu papad-mammad ise lavalle tul- ta ja publiku ees midagi peast üles üteld!

Noored Tarmo Sepp (kitarr) ja Jaan Seim (flööt, puhuti ka kitarr) mängisid ja laulsid niid viis pala moodust eesti estradimuusikast. Laulude tutvustamisel publikule mainiti, et enamik on võetud Kodu-Eesti repertuaarist (osalat ka Ameerika noortel), jättes kahjuks märkimata heliloojate nimed ja teksti autorid. Süüdistat vähe läbimõeldud tutvustamisviisi võis märkida ka hilisemate

esinejate puhul. Ka sellel toimingul on omad nõuded ja kultuur.

Rõõmsaks jälleenägemiseks kujunes Kassari rahvatantsurühma esinemine Udo Tohverit juhtimisel. Nägin nende edukat esinemist viimati Eesti Päevadel Torontos. Kuuldavasti seisab neil ees juubeliesinemine laupäeval, 28. oktoobril ABF-teatrisaalis. Väikeste proovi sellest kavast esita- sid nad meile nüüd. Nagu ikka, kõi- tis publiku tähelepanu tantsude hoog ja vahelduvate käikude liikumislüü. Kassariilased esinesid kümne paariga kahe pillimehe saatel ja andsid kok- ku kuus tantsu: Polka-põimik, Vandra polka, Oige ja vasemba, Mustaja- la, Jämaja ja Pakri. Meeldijäävama mulje jätsid sedapuhku Vandra pol- ka ja Oige ja vasemba.

Muusikakooli õpilased Liis Jaani- vald (flööt) ja Pia Sahlvist mängisid J.A. Haffe "Sonaadi d-duur", andes oma parima rõõmsailmelise al- legros.

Teadustaja informatsiooni kohaselt muusikakooli õpetajast koosnev trio Sanda Umbli (viul), Carin Johanson (tshello) ja Svanhild Henriks- son (klaver) esitasid F.J. Haydni "Trio c-duur". Hea muusitseerimist- juga antud ettekandes kõitis meie tähelepanu enim lõpuariti oma kau- niklalisel meloodilisusega ja opti- mistliku meeleoluga. Lisalapsak sai- me ühe Mozarti romanssi.

Meeldivaks tutvuseks sai sektstett "Lemmikud". Göteborgi eestlased on järjekordselt hakkama saanud uue algatusega — noortest lauluvõlvit- tust on loodud kaunikeliseline sek- sett — viis neidu (Linda Mäehans, Eha Lilleberg, Aili Aasa, Maritha Idavain ja Linda Peet) ja üks noor- mes Siim Broberg, kes ühtlasi on ansambli juhiks. Väärrib märkimist, et pooled "Lemmikute" ridadesse kuuluvast rõõmustasid Stockholmil eestlasi paar nädalat tagasi näitleja- tena "Kraavihiilides" (M. Idavain, L. Peet ja L. Mäehans) ning et Siim Broberg on näitleja Helju Brobergi poeg. "Lemmikud" esitasid meile nii meeleolulaule kui ka moodsat pop- pi. Siin oli populaarseid lööklaule eestikeelses tõlkes, paar laulu ka Kodu-Eesti ja Ameerika eestlasi noor- te estradimuusika repertuaarist. "Lemmikud" ei olnud ainult hea kuulata, nad pakkusid oma esinemis- tega ja olemisega ka silmarõõmu. Jõudu tööle viimistlemiseks ja küp- semiseks — tööma on avar on hu- vitavalt mitmekesine! Teretulemast taas!

Kontakt lava ja publiku vahel vä- ge soe ning kiiduväärseid elavad. Esinejad said püüdnud roose ja kü- lakosti tootajale öeldi tänuksion.

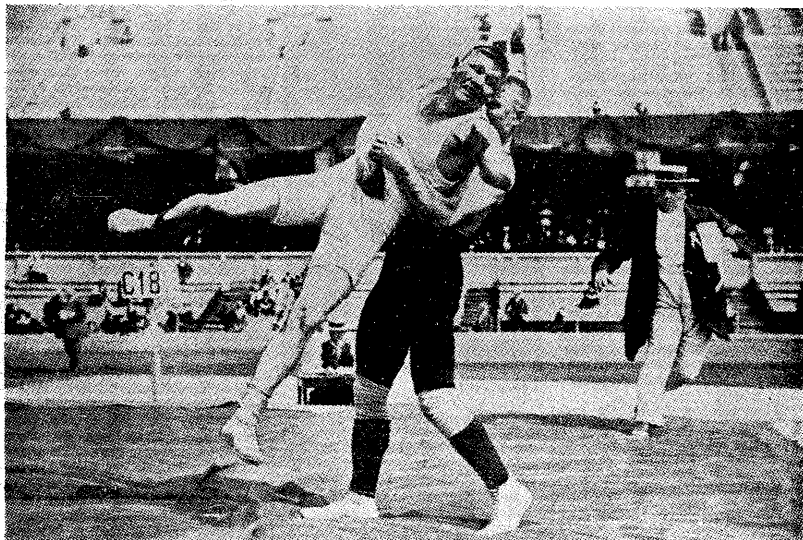
ED. REINING

Adamsoni tundmatu skulptuur

Tartu etnograafilise muuseumi töötajad, viibides Põhja-Eestis (tead- dlikul uurimistööl), avastasid Kohila-Järve külanõukogu Ado Raidina aidas mitmesuguse vana- de esemete hulgas prof. Adamsoni senini tundmata skulptuuri, mis kannab nimetust "Jahimehed Pak- ri saarel".

Etnograafilises muuseumis töötav Tiina Nurk, kes on spetsialiseerunud prof. Amandus Adamsoni loomingu- muusikaga, on kindlaks teinud, et avastatud Adamsoni skulptuur on loodud 1890. Väärtusliku leiu kinkis omanik muuseumile. Kuidas see Kohila-Järvele sattus ja seal hulga aastakümnete kestel talunehel aidas mitmesuguse vana de esemete all püsida sai ilma et omanikki seda oleks teadnud pole ajalehtedes aval- datud teade kaudu laiematele hul- kadele teada.

Olümpiasangar Tarvastust maadles non-stop 11 t 40 min

Ajalooline maadlusmatsh Stockholmil olümpiamängudel Martin Kleini ja Alfred Asikaineni vahel kestis üksteist tundi ja nelikümmend minutit. Kleini on pildil valges trikoos.

Kui kirjutatakse eestlaste osavi- tust olümpiamängudest, tuleb kind- lasti juttu esimesest olümpiamäda- li võitnud mehest Martin Kleinist. Tema oli esimene, kellel õnnestus võita kõrgeim sportlik autasu. See oli Stockholmil olümpiamängudel A. 1912, kus Martin Kleinist sai oma- moodi kanglane. Kirjeldame seda maadleja oma sõnadega:

"Stockholmis valitses suurvõistluste õhkond nagu igal olümpial: tohtu ping, närveerimine, kaalutlemine ja arvustus igal sammul. Selles olukor- ras tulgi minna matile maailma pa- remiku vastu keskaalus. Algus oli paljutõtvav — seletajasin mehi ükstei- se järel, kuni jõudsin poolfinaali, kus mu vastaseks oli selle kaalu fa- voriid, soomlane Alfred Asikainen. Kohtumine pidi otsustama, kumb meist pääseb finaali rootslase Claes Johanssoni vastu, kes oli jõudnud sinna mitel päris ilma kaasmaalas- test kohtunike abita. Puudus ju veel kindel paarde süsteem. Kes kellega kohtub, otsustati enamasti oma mees- te kasuks.

Oli jõudnud kätte olümpiamängu- de celviimane päev, kui asusin soom- lasega enne kella üheksat matile. Asikainen pani mängu omad suured kogemused ja tohtu visaduse, min- na aga parema kehalise ettevalmis- tuse.

Nii me siis heitlesime — tund maadlust ning minut vahet ja klans külma vett. Kaheksanda maadlus- tunni järel otsustati muuta mäür- si ja tehti teatavaks, et edasi jät- kub kohtumine vaheajala ja vee- ta.

Kuid see muudatus ei jäänud vi- maseks: kolm tundi hiljem anti mei- le veel 15 minutit paremuse selgitam- miseks. Viimasel veeranditunnil suut- sin siiski oma vastase pariterise tõm- mata ja teda seal kinni hoida. Olin saavutanud vaevalise töövõidu.

Olime Asikaineniiga nii otsas, et lapski oleks meid hõlpsasti korda- mödda seljatanud. Vaatamata kohu- tavale väsimusele ei tulnud und — lõdvap päike ja higi olid ihu veri- seks võtnud ja iga liigutus tekitas valu. Hommikul ei saanud algul kui- dagi voodist välja, sest olin üleni kange. Sellele vaatamata tahtsin siis- ki kohtuda Johanssoniga, ehkki või- dukes puudusid igaasugused lootused. Meie esindaja keelas matlemineku ja nii jälgiti rootslasele kulmedal, minule hõbe ja soomlasele pronks. Hõbedamäli võitmiseks olin kaasa- nud oma kehakaalust ligi pool pua- da. Põdesin selle heitluse tagajärjel paar kuud ja alles siis võisin mõel- da treeningutele."

Ajalooline maadlusmatsh Stok-

holmil olümpiamängudel kestis 11 tundi ja 40 minutit.

Martin Kleini sündis 12. septembril 1884. aastal Viljandimaal Tarvastu vallas Kiise talus lasterikka perekon- na kuenda pojana. Samas naabruses kasvasid ka laulja Aino Tamm ja luuletaja Andres Rennit.

Juba karjas käies paists Martin Kleini silma osavuse poolest. Kui tei- sed jooksid karja järel — vallatledes, käis Martin ligi poolekilomeetriks karjatanuma kätel läbi. Võidu kivi viskamas oli ta teistest tugevam.

17-aastase noorukina pidi Martin Kleini kehvast kodust lahkuma ja meremehena tööd otsima. Seejärel kutsus vend Juhan teda Peterburi. Siin oli ees eesti jõumehi mitmest mastist ja endastmõistetavalt viis tee- teda professor Ivan Lebedevi raske- jõustiklase klubisse "Santas". Kleini oli tol ajal oma kehalise arengu ti- puil ja temast kujunes ruttu silma- paistev maadleja. Mees, kes asjaar- mastajana oli juba teatud populaar- suse saavutanud, ei viitanud siirdu- misega elukutseliseks maadlejaks, kellenen teda ootas mitel ainult raha, vaid ka au ja kuulsus. Kuid tsirkus- se ei jäänud M. Kleini kauaks — te- da ei rahuldanud äri sildi all toi- muvad tehingud.

Edasi jätkuvad treeningud I. Lebe- devi juures ja Venemaa meeskonnas sõidab M. Kleini Stockholmil koos tei- se eestlaste Oskar Kapluriga.

Maailmasõja ajal spordiharrastus vaibus ja see tähendas Martin Klei- nile maadlejakarjääri lõppu. Tar- vastus osis ta väikeses Aviku tal- vas.

Ka siin ei andnud spordikihk Klei- nile rahu. Ta muutis oma väikesa meha noorte raskejõustiklaste "kli- biks". Ühte tupp tehti õigedest ja pressidist maadlusmat, kus paari- kümne ümbruskonna poisiga tihti hilisõõni rassis. Siit jõudis suurele matile nii mõnigi mehe vanemapo- lev maadleja, nagu Kaarel Orumets (Ungerson), kes Eesti esimestel ras- kejõustikumängudel 1935. aastal sai seljavõidu olümpiamedali mehe August Neo üle. Poolraskekaalus oli esi- mäne Juhan Karmo.

Vahetevahel startis Kleini ka võist- lustel. Viimast korda oli see Eesti meistrivõistlustel 1930. aastal, kus ta võitis isegi Amsterdami olümpiamängu- dede pronksi Albert Kusneti.

Vaevalt oli lõppenud sõda, kui Martin Kleini sai kutsu tulla aukü- laisena vene raskejõustiku 60. juu- belivõistlustele 22. detsembril 1945. a. oli Stockholmil olümpiamängude san- gara Leningradis, kus olid mõeldud tema noorusaja parestad päevad. Juu- belivõistlused kujunesid igati suure- jooneliseks ja kohtumised endiste

treeningukaaslaste ning sõpradega liigutavaks.

Kodutalus rassisid varises olüm- piasangar otsemahtl vara mana- lasse. 11. veebruaril 1947 lakkas te- ma süda tuksumast.

Kodukandi rahvas peab Martin Kleini mälestust kalliks. Tarvastu kolhoosi pere korraldab alates 1962. a. M. Kleini mälestusvõitlusi. Sajad ma- timehed tulevas Mustlasse ja lahku- vad siit paremate mälestustega. Suur- te maadlusvõistluste peakohtunikuks on alati olnud Berliini olümpiamängu- dade kahekordne võitja Kristjan Pa- lusalu.

Lätlane USA UNO-saatkonda

NEW YORK — Ameerika lätlas- te keskkorinatsioon (ALA) oma- aegne esimees prof. Peteris Lejins nimetati välisministereiumi poolt USA UNO delegatsiooni juurde nõunikuna küsimusis kriminaalõi- guse alal.

Ta on kutselt jurist ja töötas enne seda õppejõuna Georgetowni ülikoo- lis Washingtonis.

Akad. eksamid

STOCKHOLMI ülikooli lõpetas fil. kand. astmega Talvi Savioja-Eellend, Eskilistunast.

STOCKHOLMI Karolinska Institu- teti lõpetas med. liv. kraadiga arsti- na Mail Kriisa

Nya nummerlotter ute idag!

Högsta vinsten 250.000 skattefritt. Ca 80.000 vinstber, bl a tre 50.000-kronorsvinstber. Lottpris 20 kr.

Nummerlotteriet ett lotteri i november från Penninglotteriet

EESTI MAJA WALLING. 34-1
Tel. 114777 (majavaenem)
218134 (perenaine)

Külastades Celia Aumeret

Viimasel ajal on publiku ees harva näha olnud Celia Aumeret, meie rahvusvaheliselt tuntumat viiulikunstnikku. Nüüd tuleb ta esinema Göteborgi, kus ta kümme pikka aastat enam ei ole esinenud, ühenduses Stockholmist Eesti Meeskoori kontserdiga 11. novembril (KFUM kontserisaalis kl. 16.30), olles palutud koori solistik. EPL nooremajalve reporter Tarmo Sepp otsis sel puhul Celia Aumere üles ja vestles temaga.

— Tutvustada Celia Aumeret ühenduses kontserdiga oli mulle põnevaks ülesandeks. Teadsin, et tege- mist on tuntud viiulikunstnikuga, kuid isikust ei teadnud ma palju midagi. Telefonikontakt, kohtamine määramine ja ühel ennelõunal olin- gi Celia Aumere trepikojas.

Kotta kuuldus metronoomi tiksu- mist ja viiulimängu. Mul tuli seega segada kunstniku tema ägapäevase treeningus. Vajutasin veidi kõhkle- valt uksekella nupule. Celia Aume- re tuli vastu ja palus ming veidi is- tuda, et ta saaks poolelioleva pala lõpetada. Väga tehniline pala kõlas mahedalt ja kauniti kunstniku va- nal Itaalia meistri viiulil — selle ehi- taja os Januarius Gaglianus ja ehi- tamisaasta 1734. Panin tähele veel, et üks osa avarast ja matsekalt sisus- tatud korterist on reserveeritud vii- ulimängule. Ja siis oli pala lõppenud.

— Ni ma treenin, ütles Celia Au- mere. Võtan noodi ühest viirast, mängin selle läbi ja asetan siis tel- se viirra. Kui kõik noodid on läbi mängitud, siis alustan otsa peale. ... Istusime nüüd laua äärde ja küsi- sin otse: kes on Celia Aumere?

Ta jutustas isast, kes oli tuntud viiulimeister kodumaal ja nii oli terve perekond Anton (nii oli perekon- na endine nimi) muusikaga tihedas kontaktis. Celia oli lastest noorim ja kõik kolm vend mängisid juba am- mu viiulil, kui ka tema seega muu- sikarista harrastama hakkas. Ven- ladest oli Hubert andekaim. Kui isa uude kunded oma viiuleid paran- tama tulid, sageli välismaalt, siis asi isa Hubertit neile ette mängida askeid viiulipaladid. Koguni väga askeid, nii et Hubertit peeti juba "arakuult" "imelaeks". Teised ven- nad lõpetasid viiulimängu teismela- ga jõudes — uued huvid olid tuge- amad. Aga Hubert ja Celia jäid iluile truks ja jätkasid enda muu- sikalist koolitamist.

Hubert andis väga noorelt kntser- e nii Eestis kui ka välismaal. Ja kui nooremal del oli kuula küllalt mänguosavust, võeti ka tema ring- reistele kaasa saatjana. Celia Au- mere nimis sai varsti sama tuntuks kui venna Hubertit nimel. Mõlemad lõpetasid Tallinna Konservatooriumi viiuli alal. Celia kuulus ka Tallinna raadioorkestrisse, kus ta mängis esi- mest viiulit.

Saatulisk aastal 1944 tõi Celia Au- mere põgenikuna Rootsi.

Sattudes n.n. kunstnike-laagrisse, korraldati seal esinemisturneesid rootslastele. Celia sai esimesed kiit- vad arvustused ja kui ta siis esimest korda esines iseseisva kontserdiga siis tulid parimad arvustused ja te- da nimetati sensatsiooniks. Kunstni- kutele Rootsis oli lahti — algasid ulatuliikud kontsertturneed.

Ta võeti esimese naisena vastu ka rootsi ringhäälingu orkestrisse, kus kontsertmeisteriks oli Otto Kyndel. Kui a. 1952 moodustati Kyndel-kvar- tett, siis kutsuti Celia Aumere selle liikmeks. Ta tegutses kvartetis viis aastat. 1957 määrati Celia Aumerele Kuinagastendiumi ja ta sõitis Shveitsi edasiõppima Luzerni kon- servatooriumis. Seal kutsuti ta tun- tud Festival String orkestri liikmeks, mida juhatas prof. Schneiderhahn ja

Celia Aumere.

mis sooritas mitmeid edukaid turnee- sid Euroopas.

Mõni aasta hiljem sai Celia Au- merest Luzerni konservatooriumi õpe- pejõud. Ta esines aga virgalt solisti- na shveitsi raadios ja kontsertidel solistina. Vend Hubert Aumere, kes vahepeal oli Ameerikas Kolumbias Bogota sümfoniaorkestri kontsert- meistriks, oli vahepeal tulnud tagasi Euroopasse kontsertmeisteriks Mün- cheni sümfoniaorkestrisse.

Kui Celia Aumeret tabas saatuse- löök tema mehe surma näol, otsus-

Kohalik elu

STOCKHOLM

Buss Stockholm-Borås

On võimalik sõita mugava turist- bussiga reedel, 3. nov. Stockholmist Borås. Tagasisõit pühapäeval, 5. nov. Sõiduhind ekt/ag 50.-. Buss väljub reedel kl. 19 Klarabergsviaduktenilt, tagasisõit pühapäeval kl. 16. Bussi- reis on mõeldud Maleva aastakoos- olekule Borås sõitvatele noortele, kuid bussis on mõned kohad vabad ka teistele. Registreerida tel. 018/ 25 52 32 pärast kl. 18.

NORRKÖPING

Eesti Päevade film

Värviilm Eesti Päevadest Torontos esitatakse Norrköpingis pühapäeval, 29. okt. kl. 19 Matteusgärdenis. Sis- sepääs 5.-. Kõik teretulemast!

STOCKHOLM

"Kassari" sõprade pidu

Kuna rahvatantsurühm "Kassari" saab tänavu 15-aastaseks, siis korral- dab "Kassari Fan Club" toreda pil- lerpall-pee korp. Sakala ruumides, Grev Turegatan 15 III T-peatus Os- termalmströvi laupäeval, 28. oktoob- ril kl. 19.30. Sisepääs 5.- (selle sees supistest, tants ja tore pidu, peale selle "Fan Clubi liikmemaks")

GÖTEBORG

Tänuavaldus

Südamlik tänu kõigile sõpradele ja tuttavale, kes mind minu 80-nda sünnipäeva puhul kingituste, lilled- ja õnnitlustega meels pidasid! Tä- nan sõpru Koitjärevelt esotsas Tal- linna lipkonnaga, Lipkonna Sõprade Seltsi ja Göteborgi Eesti Pensionäri- de Ühingu!

Erline tänu kuulub aga minu en- distele õpilastele Tallinna Linna Tä- tarlapste Kommertsgümnaasiumist ja Kaubanduskoolist, kes, kuigi laiali- paistatuna üle maailma, ei unusta- nud mind kui oma kauaaegset õpe- tajat, vaid üllatasid õnnitlustega ning suurejoonelist kingitustega.

ELLA MEYER-ÖUNAPUU

GÖTEBORG

Näiteringi sügispidu

Näiteringi korraldusel toimub üld- tuntud ja lõbus sügispidu laupäeval, 18. nov. kl. 19 Gamlestadens Medbor- garhuset. Laudade ettevalmistamine on vajalik ja palutakse seda teha J. Hansenile tel. 29 01 54.

tas ta tagasi tulla Rootsi, kuna vaja oli oma eest hoolitseda. Ta lõpetas oma tegevuse Luzernis ja tuli a.1964 Stockholm, võttes vastu muusika- õpetaja koha oma kodupaigas Sund- bergis (Celia: Vastasin kuulutusele Shveitsist rohkem nalja pärast, sest uskusin, et mind Rootsis enam keegi ei mäleta. Kuid vastus tuli kiiresti, olin palgatud esimeses järje- korras. ...)

Celia Aumere lõpetas väsitava kontserttegevuse professionaalsel alu- sel ja nii on ta praegugi Sundber- geri muusikakooli õppejõuks. Ta- tist omale ise viiuliklassi, kus praeg- u on üle 30 õpilase, rajas ka kam- merorkestri, mis esineb edukalt 13- liikmelises koosseisus ja kui selle re- pertuaar laieneb on kavas juba TV- kontserdid ja muud esinemised.

— Töö noorte muusikutega on mul- le alati meeldinud, ütles Celia Au- mere. Kuigi kõneldakse noorte dis- plinäärkustest, siis ei ole vähe- mal minul kunagi tegemist olnud selliste raskustega. Korraldan tundi- des tihti võistlusi, kus noorte saavu- tused registreerime "edetabeli" vorm- mis. Võistlusmoment ergutab, eriti aga kus isiklikud stipendiumid ota- vad eesmärgile jõudmist. Meeleolu tundides on väga hea ja puudumine maailma. Ka lastevanematega on kontakt hea. Minu eesmärgiks on ol- nud anda noortele ka muusikalist üldharidust ja mitmed neist õpivad paralleelselt mitut instrumenti.

Celia Aumere ei ole kutsetöö kõr- val unustanud oma kunsti, kuigi ta nüüd harva esineb solistina. Ta on siiski esinenud ka viimastel aastatel raadios ja annud üksikuid kontserte.

— Olen enese suhtes paljunõudlik. Kui treeninguid ei ole küllaldaselt aega, siis on raske esineda. Ja siis olen tujukas — kui vaim peale tu- leb, siis treenin hooliga ja julgen taas publiku ette tulla. Kuna olen majanduslikult sõltumatu, siis tule- vad kontsertesinemised kõne ala- vald siis, kui tunnen, et olen selleks küps, jutustab Celia Aumere. Ja kui ma esimestel aastatel koostas in- repertuaari publiku soovide järele, siis mängin nüüd eeskätt seda, mis mul- le omale meeldib. See vabadus on kohane mu iseloomule. Muide esitan Göteborgis Sibeliusi sonatini E- duurris, mida harva mängitakse. Mul on heameel minna Göteborgi esiti publiku juurde. Oli ju eesti publik algastatel mulle suureks toeks, kus ma ka ei esinenud. ...

Celia Aumere on solistik ka Stockholmist Eesti Meeskoori kontser- dil Södertäljes 26. novembril. Mida ta seal esitab, ei ole, nagu ta ütles veel selgunud.

Küstitles: TARMO SEPP

Austraalia kardab rahvaarvu kasvu — 1 milj. uut elanikku

ADELAIDE (EPL) — Austraalia elanikkude arv tõusis jällegi ühe miljoni võrra, ületades nüüd 13 miljoni piiri. Viimane miljoniline tõus võttis neli aastat aega teoks saamiseks, kusjuures 639.000 sellest on tingitud loomulikult ilvest ja 361.000 immigratsiooni "puhaskasut", mil- line "puhaskasu" osutub sisserännanud ja väljarrännanud isikute arvu- liseks vaheks. See vahe märgatavalt erineb sisserännanud isikute üld- arvust, kuna kaunis suur protsent immigrante, eriti inglise rahvusest, pöördub pettununa tagasi kodumaale.

Siinjuures on vast huvitav ära märkida, et oma esimese valgete elanike miljonit Austraalia saavutas 1858 a., seega 70 aastat peale esimese valgete asula (karistuskoloonia) asu- tamist sel mandril. Teine ja kolmas miljon aga võtsid palju vähem aega, kuna inimeste sissevoolu Austraalias- se õhusa moodunud sajandi teisel poolel lahti puhkenud küllapalavik, mis tekkis küllalademetest leidmise järele Bathurstis Sydney-linna lähed- dal. Küllapalaviku vaibumise järele immigratsioon Austraaliasse ei jää- nud soiku, vaid jätkus, ehkki esialgu veidi aeglasema tempoga, juba tei- sel põhjusel.

Endistel aastatel iga miljoniline tõus võeti avalikkuse poolt juubel- dusega vastu, kuna kehtivate aru- saamade järele Austraalia püsima- jäämine valge rassi kantsina olnes elanikkonna kiirest tõusust ja suur- rahva seisundile jõudmisest. Immig- ratsioonipoliitika loosungiks oli koo- skõlas selle arusaamaga "populate or die" (rahvasta või sure). Nüüd aga võetakse uue miljonit saavutamist se- gaste tunnetega, millise nähte põhju- seks on ühel poolt majanduslik su- rutis ja sellega kaasuv tööpuudus, teiselt poolt aga viimastel aastatel maad võtnud vaade, et vee ja õhu lõpliku reostamise vältimiseks Aus- traalia tuleb drastiliselt vähendada kui hoopiski lõpetada immigrante senist sissevoolu, keskendudes edas- pidil olemasoleva elanikkonna so- laalse ja majandusliku olukorra pa- randamisele ja oma järjest halvene- vate ökoloogiliste tingimuste leeven- damisele. Selle väite pooldajate ar- vates Austraalia on juba jõudnud oma maksimaalselt võimaliku ela- nikkkonna suuruseni, milline on mõeldav selle kontinenti looduslik- kude potentsiaalide ja ökoloogiliste tingimuste seisukohalt, mil puhul elanikkonna tõusu senise määra säi- litamine kutsuks pentselt esile loo- duslikkude ressurtside tühjaks ammu- tamist ja ökoloogiliste tingimuste lõ- plikuks ära rikkumist. Keskõlas sel- lege endine juhtlause "populate or die" kiputakse asendama vastupidise loosungiga, nimelt "populate and die" (rahvasta ja sure).

Kuigi arusaamine immigratsiooni- poliitika ümberhinnangu vajadusest on levinud nii valitsuse kui ka ope- ratsiooni ringkondades, arvamised va- jalikkude konkreetsete sammude kohta on kumbalgi leeri väga eri- nevad. Samal ajal kui valitsus on seisukohal, et neiks sammudeks on immigrandide sissevoolu ajutine re- duteerimine kuni tööpuuduse proble- mi lahendamiseni, opositsioonijuh- G. Whitlam kavas on senisekülvilise immigratsiooni täielik likvideerimine. Ta kinnitab, et tööerakonna võimele tuleku järele immigrandide värbami- ne Inglismaal ja Euroopas lõpeb ja kaotatakse ka immigrandidele praegu pakutavad odavad reisivõimalused. Muid immigrante Austraalias siis enam ei lasta kul vaid siin elavate isikute sugulaste, keda need isikud ise nomineerivad ja siia toovad.

Kuidas siis tegelikult välja kuju- neb, jääb vaid oodata. Asi olnes peamiselt sellest, kas eelolevat va- limistelt võidakse liberaalid või töö- erakond.

Kui kõrvale jätta ökoloogilised kaalutlused, siis ei peaks olema kahtlust selles, et ulatusliku immig- ratsiooni jätkamine on Austraaliale olulise tähtsusega majandusliku arengu seisukohalt, rääkimata juba julgeoleku kaalutlustest. Immigra- tsiooni seismapanek ja elanikkonna tõusu jätkmine üksnes loomuliku iive hoidmise mõjks.

Austraalia majandusele kahjulikult, valitsuse opositsiooni küll arwab, et immigrandide sissevoolu lõpetamise tulemusena saab kaotada tööpuuduse, kuid unustab, et saabuva immi- grantide hulgas suurenevad nüüd kaupade järele, aidates seega kaasa tööstusliku ja agrarmajanduse too- dangu suurenemisele, tööpuuduse asemel seega põhjustades nõude suu- renemist töökäte järele. Pole kaht- lust selles, et Austraalia sõjajärgne majanduslik ja tööstuslik areng, ar- vesse võttes sinise tööstuslikkuse mada- lalt taset ja tööstustevõttevate puudulikkude ratsionaliseerimist ning nende bürokratiitiku ülesichtamist, poleks olnud oma ulatuses võimalik aastast aastal kesima massimmigra- tsiooni puudusel. Isegi massimmigra- tsiooni juures Austraalia tööstuse areng produktiivsus tõusu seisuko- halt on olnud seni umbes viis korda väiksem kui näiteks Jaapanil, mil- line maa ei oma stimuleerivat tegurit massimmigratsiooni näol ega ka too- rained. Samuti on see tõus olnud ümmarguselt viis korda väiksem kui Lääne-Saksamaal. Keskõlas sellega lõpetamine opositsiooni võimaliku võimele tuleku puhul omaks soovitu- le hoopis vastupidist mõju.

Neil põhjusil tundub, et enne töö- produktiivsus tõstmist tööstusliku ja majandusliku struktuuri radikaalse ümberkujundamise ja tööprotsesside ulatusliku ratsionaliseerimise läbi Austraalia ei ole oma tööstuse ja majanduse vee peal hoidmise huvi- des muud valikut kui vaid jätkata senist massimmigratsiooni poliitikat hoolimata iseenestest väga tähtsatest ja akuutsetest ökoloogilistest kaalu- lustest. Teiste sõnadega, enne kui kõne all olevate metamorfooside tu- lemusena Austraalia tööstustooted (ja ka põllumajanduslikud saadused) muutuvad võistlusvõimeliseks rah- vusvahelisel turul teiste edenenu- maade kaupadega tema tööstus võib arvestada peamiselt üksnes sisetur- ga. Need metamorfoosid aga tundu- vad kauge tulevikul muusikana, kuna nende teoks saamist takistab eelkõr- ge siniste töötajate mentaliteet, mille muutmiseks ettenähtavas tule- vikus puuduvad igasugused väljavea- ted.

L. Trett

Leinateateid

Harrogates, Inglismaal, suri 7. ok- toobril Astrid Lamb, sünd. 18. juulil 1927-Tartus.

Kanadas suri Kustav Kulp. Bostonis, USA-s, suri 10. oktoobril Julius A. Laats, sünd. 9. aprillil 1902 Karulas, Valgamaal.

Riverheads, New Yorgi osariigis, suri 6. oktoobril August Reinhold Tamm, sünd. 1. aprillil 1884 Pärnus.

Rakveres suri 6. oktoobril Anna Muda, n-na Melnik, sünd. 6. augustil 1880 Purtees.

Kanada eesilaste keskkorraldusloos Rahvusliku Välistu- luse Nõukogu tähtsast oma 20-ndat aastapäeva pühiku- aktusega Tartu College saalis. Kohal olid ka kõik esimehed algusest peale — pilali vasakult Harry Pärkma, Eduard Riisna, Juhani Müller, Hans Lupp (praegune esimees) ja Ilmar Heinsoo. (ME-foto Pream)

© 2004 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 255: 105–112

Eestlase keeltekoool TOKIOS

TOKIO — Noor eestlanna, üliõpilane Maimu Oja, kes juba mitmendat aastat õpib Jaapani pealinna, Tokios, avas seal koos kahe kaaslasega, kellest üks ameeriklanna, teine jaapanlanna, keeltekooli. Maimu Oja tegeles Tokios ka senini inglise keele õpetajana kahes jaapani koolis, õppides ise samal ajal edasi Tollo Sophia Universitys.

Jaapanisse siirdus ta mõned aastad tagasi õpinguiks sealse ülikoolis jaapani keele alal. Linn ja rahvas meeldisid noorele üliõpilasele nii-võrd, et ta otsustas sinna jääda mõneks aastaks. Vahepeal tegi ta reisi koju, Leonaisse, N. J., kus elavad ta vanemad ja vend, siirdudes siit jälle tagasi Tokiosse.

● Stockholmis sündis Ann-Liil ja Ado Popsile teine poeg.

Koitjärve väljakutustööde paarõhk on juba paar aastat lasunud eeskujulike spordiplatside rajamisel. Kombineeritud võrk-, korvpalli- ja tennisel plats on olnud juba noorte kasutuses ja tööd on jätkunud jalgpalli väljaku rajamise ja kerjeksitiku võimaluste loomise peal. Tööd on korraldanud ja finanseerinud kahe viimase osas Tallinna Liphonna Sõprade Selts. Igal tšusal siigiscet nädalalõpul on kogunenud Koitjärvele arvukalt vabatahtlikke töökäsi, kes talgude korras on läbiviinud eelpool mainitud tööd. Pildil on EPL-e fotograaf tabanud grupi talguküsi ja talguperenaist jõudetunni (EPL-foto KOPLER)

Kõikidele eesti üliõpilastele

● KÕIGILE EESTI ÜLIÕPILASTELE ROOTSIS, olgu ta humanist, ühiskonnateadlane, loodus-teadlane, tehnik või kes tahes.

● KUNA eesti üliõpilasi on süstitatud oma emakeelest võõrdumises, — seda on tehtud nii eesti üliõpilaste omavahelistel vaidlustel kui ka väljaspool —.

● SIIS on parim viis sellele reageerida mitte ainult sõnade vaid ka tegudega.

● KUNA praegu on kahes Rootsi ülikoolis (Lund ja Uppsala) võimalik õppida eesti keelt soome-ugri keelte raamides, ja

● KUNA praeguste õppekavade ja eelteadmiste taseme juures seda on võimalik teha võrdlemisi kerge pingutustega ka muu õpetegevuse kõrval,

● SIIS PEAKS IGA EESTI ÜLIÕPILANE seadma endale eesmärgiks oma ülikooliõpingute jooksul sooritada vähemalt 20 punkti oma emakeeles.

● KUNA eesti keele eksistents ja

areng õppeainena Rootsi ülikoolide juures on olnud täiel määral osavõtjate arvust ja huvist.

● SIIS PEAKS IGA EESTI ÜLIÕPILANE seetõttu kohe astuma kontakti Soome-ugri õpetajadega Lundis või Uppsalas ülikoolide juures, et kavandada oma isiklikku õppekava emakeeles, aadressidel:

1) Seminarier för finsk-ugriska språk Gerdagat. 13, 223 62 Lund. Telef. 046-12 41 00/805

2) Institutionen för finsk-ugriska språk S:t Olofsg. 1 A, 752 35 Uppsala. Telef. 018/13 65 96

EESTI ÜLIÕPILASKONNNA LUNDIS JUHATUS:

Mart Nõmm
Ivar Lill
Sirje Koern
Helle Tamvel
Reet Lindeberg-Lindvet
Mare Gering
Peet Saar
Kristjan Vaigur
Tiitu Valdes

Juhan Vasaraga raskel ajal Meenutusi tema mälestuseks

New Yorgis suri 26. septembril end. Tartu ülikooli õppejõud ja ühiskonnategelane Juhan Vasar.

Kahlelmas ja veel elavate kirjas mitmeid, kes omal ajal pikemat aega kadunud prof. Juhan Vasaraga on lähemas ühenduses seisnud kui nende ridade kirjutaja. Siinkohal lubatagu mõne reaga meenutada kadunud ühelt lühikeselt ajaperioodilt, 22. maist 1944 kuni 22. maist 1944 kuni 22. sept. 1944 mil Eesti rahvas toialse sõja raames pidas viimast saatustlikku võitlust kommunismi vastu, osaliselt murendus nõi jäi.

Nende ridade kirjutaja sattus 22. mail 1944 prof. Juhan Vasara kui E. O. Haridusdirektori abi ja sama asutuse juures funktsioneeriva Eesti Aktuaalse Ajaloo Peakomitee juhataja otsustavusse kui selle komitee uus sekretär n.n. rahvuslaste vahimastisaktsiooni arreteeritud sekretäri Heino Tarm-Tombachi asemel. Samal ajal tuli täita Haridusdirektori juures asuva E. Aktuaalse maal ajal tuli täita Haridusdirektori juures asuva E. Aktuaalse Ajaloo arhiivi juhataja kohuseid, mingi vanemreferendi nimetus all.

Huvitav oli, et neile ametikohtadele pääsmiseks nõuti prof. Vasara poolt mu patrooni Tartu ülikooli juures prof. Jüri Uhoosa kirjaliku soovitus, hoolimata sellest, et Vasara samasse konventi kuuluvana olime päris hästi tuttavad. Kuid jäi mulje, et taolisi kirjalikke soovitusi vajati mingil "kõrgemal pool" ettenäitamiseks ning et mul vajadusel oleks tulnud mängida nagu mingi "ühendussilla" osa, kuna prof. Uhoosa kuulus ka mainitud E. Aktuaalse ajaloo Peakomitee juhatusse. Sõjasündmused tormasid aga meist üle, meid masendades ning osaliselt maha murendes.

Nende nelja viimase Eestis viibimise kuul kestel oli mul võimalus lähemast lähedusest tundma õppida Juhan Vasarat kui ülimalt intelligentset ning haruldaste halduslike korraldus- ja juhi võimega isikut, samal ajal aga ka tülisheingelist rahvuslikku võitlejat, nagu üht vanemaist ja paremaid kunagise Lembitu maleva esiridades võitlevate osavate ja visade rammumest järglaste hulga.

Juhan Vasar ei olnud aga rahvuslik unistaja, vaid ülima erksa reallistidega aktuaalsete võimaluste ning ohtude hindamise võimeline juhtiv haldur.

Sellest vaid üks näide. Kui nende ridade kirjutaja 4. juuni 1944 hommikul tavaliselt tere hommikust ühtemiseks Juhan Vasara kabinetis astus, oli viimane ilmselt veel ärritatud ning sõnas: "Oled sa kuulnud, et lihtsate on tänä varahommikul Normandias invasiooni teinud"? Minu jaatavale vastusele

sõnas prof. Vasar otsustavalt: "See tähendab, et venelased on kogu jõuga meil varsti kaela-peal, meil tuleb arhiivi hakata sisse pakkima!" Nii see toimuski. Kuid vahepeal juhtus veel paljud meie vastupanu- ja võitlustandritel.

Kui 1944 aug./sept. kuuvahetusel lasti käiku isamaale tema ülimal hädadachutunnil appi rutanud soomepoiste väeüksuse koos teiste eesti ja saksa väeüksustega ühine haardeoperatsioon Tartu tagasivallutamiseks ning selles esimestel päevadel saavutati ka tõeliselt kaunis häid tagajärgi, lähetas prof. Vasar Tartu ülikooli rektori prof. Kanti nõusolekul nende ridade kirjutaja koos prof. Julius Marki ja Mihkel Toomsega Tartu suunas välja erivõltusega ülikooli varandusi hoiale võtta ning korraldada esialgselt selle haldamist.

Tartu jäi tagasi võtmata, jõudime aga välja kuni 5–6 km kaugusele linnast. Inglisele Raadi ja Kilgi kõrtsi vahel. Rebases vägevõitluste ja sakslaste võitlusvaimust ning sakslaste ülekaalust õhus mõjustatuna esitas nende ridade kirjutaja kahjuks liig optimistliku pildi kestmata vastupanuvõimaluste kohta Emajõe liinil.

Punaste rohkem kui sajakordse ülevõimuga toimunud läbimurd kümme päeva hiljem, 17. sept. 1944, ning Emajõe rinde kokkuvarisemise saatustlikud tagajärjed terve Eesti (väljaarvatud saared) loovutamiseks rabisid meid Tallinnas seetõttu seetõttu kahjuks ootamatu üllatusena. Kuid prof. Juhan Vasar oli sellena juba arvestanud, arvatavasti teistest allikatest saadud andmete tõttu ning Haridusdirektori juures tegevuse lõpetamine koos palkade et-

temaksmisega teenistujale toime sujuvalt ja õigeaegselt.

Eesti Aktuaalse Ajaloo Peakomitee kui rahvusliku võitluse ühe keskkor-ganeist presidiumi koosseisud toimusid 1944. suvel Juhan Vasara kabinetis mitmete endiste ministrite, kõrgemate sõjaväelaste ning teiste ning teiste juhtivate isikute osavõtul ning need kandsid osaliselt nagu tõelise sõjakabineti või varjuvalit-suse nõupidamise ilmet. Oleks meil vaid aega ja võimalusi olnud!

Kõigest sellest ei olnud kahjuks teadlikus kümned tuhanded kuldseid rahvustalade kohtadel, osaliselt kohalike Aktuaalse Ajaloo Peakomitee alakomiteede kaastõelised, ning olles arvamisel, et Tallinnas midagi teha, et kindlustusliinidel toimub tõeline kaitsevõitlus, jäid nad kohtadele või siirdusid metsadesse, muu-tudes suuremal osalt kasutuks veerohvreiks ning ohvritaledeks isamaa altari. Nende ridade kirjutaja ärkab vahetevahel nüüdki õõseti, kueldes mitmeid sõpru ja tuttavate teiste ohvreist sõnumas: "Miks sina ei tulnud?" Kõike seda on kadunud suur rahvuslik võitleja Juhan Vasar kindlasti veelgi sügavamini tunnustanud ning läbielanud, jättes aga murematuseks ning kindlaks veel paljudeks aastateks jätkuval, väime vastupanu ajastul.

Prof. Juhan Vasara sügava ja jäädava väärtusega teadusliku toodangu üle oleks kohane ülevaate avaldamine mõnes meie teaduslikus väljaandes aastaraamatus või seerias. Siinkohal olgu vaid märgitud, et tema kapitaalset väärtusega peatööks (ühilisi dissertatsioone) on uurimus rootsiaegse mõisate reduktsiooni üle Eestis.

ILMAR ARENS

Vissa mánader vill lönen inte rácka till. Med Budgetkonto försvinner det bekymret.

Skandinaviska Enskilda Banken

OLGE MUGAV!

Kasutage meie majanduslikku ja juriidilist teenindamist!

On Teil aktsiaid, obligatsioone või teisi väärtpabereid, siis võite võita aega, suurel määral vaeva ja hoidute asjataist kahjustest kui usaldate nende valitsemise meile.

Teie olete alati teretulnud nii lihtsate kui ka keerukate tehingute puhul.

Pöörduge mõne meie kontori poole või helistage: 24 60 60. See tasub ennast ka kulude seisukohast.

STOCKHOLMS SPARBANK

Richard Koolmeister:

MALTA PEATA VEENUS

Paljud surelikud tarvitavad surematute eeskujul "mina" asemel "meie". Surelike käitumine on vabandav. Nad ei taha ju olla surematuist halvemad. Kuningate ja paavstide juures on see samuti mõistetav, nemad pole harilikud surelikud. Arusaadav on see ka, kui Homeroose Zeus teeb Ogygia (Malta) saare jumalannale, nümf Kalypsos, teatavaks: "Meie selge otsus on: lase paljukkannatanud Odysseus koju sõita" (Odüsseia V.30).

Keerulisem on küsimus, kui loeme Piiblist: "Ja Jumal ütles: Tehkem inimesed oma näo järele, meie sarnaseks, et nad valitseksid kalade üle meres, lindude üle taeva all, loomade üle ja kogu maa üle ja kõigi roomajate üle, kes maa peal roomavad" (1 Mo. 1:26). Skolaistiliselt õpetatud mehed lugesid, imestasid ja küsisid: Kas Jumal on isa või ema, või koguni mõlemad ühes isikus? Malteeslased, kes pole kunagi lugenud Piiblit, kuna see veel praegugi puudub nende emakeelses, on küsimuse lahendanud väga lihtsalt:

Jumal on ema! Et selles küsimuses ei tekiks kellelgi kahtlust, selleks on nad põliselt raiunud kivist jumalannasid. Kujud on küll mõeld saadamaid kui need olid vanasti, nimekki teised, aga mõte on sama: Jumal on ema.

MALTA PEATA VEENUS

Malta saare noorima kivijärgi (neoliitikumi, 3000–2000 e.Kr.) omapärasemaid mälestusmärke on templite kõrval koloss-kujud. Pead on nendel kujudel kahjuks purustatud, kuid ka peatutena on need võimsad ja tühedusest imetlusväärseid. Kuna need on jumalannade kujud, siis on keegi neid, kas tõsiselt või naljatades, hakanud kutsuma "Veenusteks".

Tegelikult on meil siin tegemist jumalannaga, keda Väike-Aasias nimetatakse Suureks Emaks (Magna Mater). Kuidas malteeslased neid hüüdsid, pole teada. Kindel on, et neid teenisid pikki kuubi ja parukaid kandvad preestrid põletus- ja suitsutusohvritega.

HOMEROSE KALYPSO

Homeroose Odüsseia (laul V) järgi elas Trooja muinaskangelane Odysseus merehädalisena seitse aastat nümf Kalypsos koopas Ogygia saarel. Traditsiooni järgi on selleks Malta saarestikus olev Gozo saar. Homeros, kes on annud selles laulus suurepärase loodusekirjelduse saarest, rõhutab samaaegselt, et selle saare kaunistas valitsejaks oli ilus nümf ja jumalanna Kalypsos.

Kuigi Homeroose Kalypsos erineb oma väljusest Malta peatust Veenusest, on neil siiski palju ühist, eriti koopa (maa-aluse templi) idee mõttes. Vaatamatult Kalypsos ilule, saare kaunidusele ja koopa võtudele, viibis Odysseus enamasti mererannal, kus ta vaatles lindude lendu ja nuttis oma kodu ja naise järgi, kuni saabus Zeusi "meie selge otsus" korpäsemiseks.

ÕIGUSE JUMALANNA

Ka Paulus viibis merehädalisena Melite (Malta) saarel. Laeva hukumise dramaatilise sündmuse jutustus on vahest põnevamaid apostli elust (Apt. 27:39–28:10). Kirjelduse täpsus on aratunud lootust Pauluse laeva leidmiseks. Selle ülesande on oma peale võtnud Londoni Imperial College, mille esindajad viibisid 1961. a. suvel Stockholmis, et saada kogemusi "Vasa" päästmisest.

Kui Paulus rannas hagu tulle pa-

ni, haaras rästik ta käest kinni. Märkmisväärne on saare elanike arvamine: "Vist on see mees inimesetäpja, et õiguse jumalanna teda ei lase elada, ehk ta küll on pääsnud merest!" Oli see õiguse jumalanna kreeklaste Dike või kohaliku jumalanna üks erionadusi, kes seda nii täpselt teab.

Kuid, et nende esimene mõte oli jumalanna, mitte aga jumal, on küllalt iseloomulik. Hiljem, kui Paulusega midagi ei juhtunud, pidasid nad teda jumalaks.

Hiljem, ristiusu tulekuga, sai Malta omale uue jumalanna, Maria, kelle auks on rikkalikult kujusid püstitatud. Ja nüüd ei olnud enam kaugel aeg, mil Malta sai omanoodi kuulsaks Eestis.

MALTA — EESTI

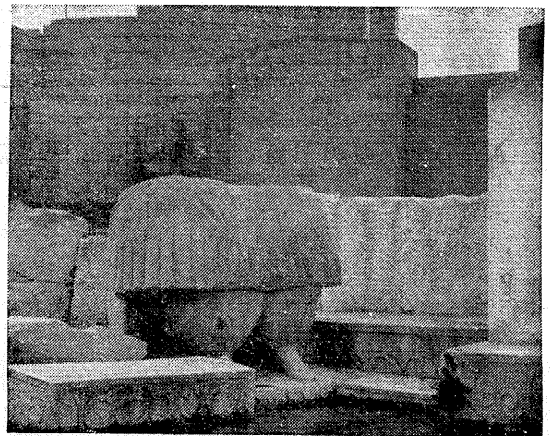
Liivimaa vanu akte lugedes on huvitav tähelepanna ka mõningaid sümptomeid Maltaga. Vene valitsuse patent 4. jaanuarist 1799 teeb teatavaks, et keiser Paul I (1796–1801) on Malta rüütlordusse vastuvõtmise korras.

Nende ja mitmete teiste korralduste tulemuseks oli, et isegi Malta-rist võeti tarvitusele Vena riigi vapis.

Huvi Malta vastu oli tingitud sellest, et Malta rüütlordu nägi keiser Paul I-ses oma saare kaitsjat. Malta rüütlordu oli tekkinud Jerusalemmas a. 1070 asutatud palverändurite ja ristirüütlite hospitali vennaskonnast. Pärast Jerusalemma langust asusid nad a. 1291 Küprose ja a. 1310 Thodose saarele, kus nad valitsesid paar sajandit võimsa mererajana.

Aastal 1522 vallutasid türklased Rhodose ning rüütlid asusid pärast mitmeid eksirännakuid a. 1530 Malta saarele, kus nad samuti kaks sajandit valitsesid kuni Napoleon neid sealt a. 1798 minema ajas. Osa rüütlitest tulid oma kaitsja juure Pöörburi, kus siis Paul I ka Malta-ordu suurmeisteriks valiti.

Malta aga langes aasta hiljem inglaste kätte mille tulemuseks oli inglise-Vene suhete halvenemine. Pärast Paul I tapmist asus troonile Aleksander I (1801–1825), ja nüüd järgnesid terve rida korraldusi, mis püüdis Malta-ordu liikumist ka Liivimaa. Kõigepealt keelati (20.5.1801) Malta-risti tarvitamine riigi vapis. Ilmusid määrused rüütlite registreerimise (31.12.1803) ja kontuuride (11.5.1812) kohta ning lõpuks (3.3.1817) keeld: ükski, kes saab Malta-ordini, ei tohi seda kanda. Nii lõppes see seiklus.

Malta "peata Veenus" aastast 2000 enne Kristust. (Foto Jutta Roomemaa-Rohuste).

Observeri-intervjuu: SOLSHENITSÕNI abistamine riskantne

LONDON (EPL) — Inglise ajakiri Observer on usetlenud Aleksander Solzhenitsõni, kes on jutustanud, kuidas teda takistatakse materjali kogumisel, mida ta vajab oma ajaloolise romaani "August 14" järgmise osa kirjutamiseks. Teda ei lastavat üldse arhiivi-hoonesse.

Samuti ei pääsevat ta ajalooliste chituse juure miljö uurimiseks ega lastavat kokku ka isikuiga, kes võiksid jutustada sündmustest, millest ta vajab. Takistusi tehakse ka tema sekretäridele.

Leidub aga siiki heatahtlikke inimesi, kes annavad oma isiklikud materjalid, nagu näit. mälestuskirjeldused ja raskesti kättesaadavad raamatud, Solzhenitsõni kasutusse. Need inimesed peavad arvutama riskidega. Iga inimest, kes külastab Solzhenitsõni, jälitatakse poliitilise politsei poolt. Ood-päevad kuulatakse Solzhenitsõni telefoni ja mikrofonid registreerivad kõik selle, mis kõneldakse tema korteris. Tema kirjavahetust tseenseeritakse põhjalikult.

Riigi mõjuvate propagandavahenditega tolmub agar põrhetismkampania tema vastu. Teda tahetakse muuta kõigiti riigireeturiks, kuigi poliitiseid pole kunagi leidnud tema

juurest midagi kompromiteerivat. Aleksander Solzhenitsõni kirjeldab ka Observeris, kuidas tema ema kasvatades teda ülimalt raskesti oludes. Isa suri enne tema sündi. Kuigi ema omas häid oskusi ja kogemusi, ei saanud ta kunagi korralikult tasuvat tööd, sest ta ei olnud sündinud töölikklassis. Viieteist aasta jooksul ei saanud ta endale iseseisvat korterit, vaid perekond pidi rändama ühest kallist tüüritumist teise ja taluma sageli belaid inimesi. Ema töötas pidevalt poole ööni ja suri lõpuks 48-aastaselt tiisikusse. (EPL/MR).

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

Venelane Laoses põgenes

VIENTIANE — Laose pealinna, Vietnase pöördis USA saatkonna poole poliitilise põgenikuna asüüli saamiseks N. Vene sõjaväelise atashée tõi ja autojuht, 28-a. Evgeni Sorokin.

Arvatavate, et ta on KGB agent või töötas Vene salaluures. Ta saabus Laosesse abikaasaga mõõdund aastal.

USA saatkonnast eitatakse, et põgenik on USA kaitses all, kuid keelduti kinnitama või eitama fakti, et ta on esitanud asüüliõiguse saamiseks soovi.

Vene saadik Laoses on puhkusel. Tema asetäitja Ivan Grushin teatas esmaspäeval juua Laose välisministeeriumile, et päev varem on jäänud kadunuks saatkonnas teeninud E. Sorokin. Teated tema abikaasa Tatjana kohta puuduvad.

Rekordiline tõlkehonorar

TORONTO — Canada Council määras eesti keeleteadlasele prof. Ilse Lehistele 3.400 dollarit (ca 16.500 Rootsi krooni) riiklikku toetust Arved Viiraltide romaani "Ristideta haud" tõlkekuludeks.

Raamat ilmus Kanada kirjanestuse Clarke, Irwin & Co kirjastusel ja on aratunud rohket tähelepanu.

Tõlkehonorar on suurim, mida eesti tõlkijad kunagi on saanud.

Dr. Ilse Lehist tõlkis "Ristideta haud" inglise keelde juba enam kui tosin aastat tagasi. Ühe USA kirjastuse esialgsel (ja seni müsteerumiks jäänud) soovil tuli tõlge teha ehtsas Oxfordi inglise keeles ja romaani täies pikkuses. Pärast suure töö valimist ei tundnud kirjastus aga käsikirja vastu mingit huvi. Seega jäi tõlketasu saamata. Nüüd aga ilmus raamat teatavasti Kanada kirjastuse väljaandel ja hilinenud honorar tuli riiklikku teed kauku.

Uus Läti aukonsul

WASHINGTON (EPL) — Ühendriikide valitsus aktspteeris Janins Kalnins nimetamise Läti aukonsuliks Läti Vabariigi saatkonnas poolt.

1907 aastal sündinud Kalnins töötas enne sõda Washingtonis Läti saatkonnas konsulaarosakonna juhatajana.

SPARBANKERNAS INTECKNINGS-AKTIEBOLAG

Peter Myndes Backe 12
116 46 Stockholm
Tel. 08/229160

LÅNAR UPP mot
revers med rāntan
avpassad efter
bindingstiden

EMITTERAR
OBLIGATIONER

LÅNAR UT i form
av byggnadskreditiv
och lån i bostads-,
kontors- och affärs-
fastigheter

ETT SPARBANKSRÖRELSENS FÖRETAG

HRUSHTSHOVI MÄLESTUSED

Need memuaarid ilmusid tõlgitud vene keelest kõigepealt inglise "Khrushchev remembers", siis saksa keeles ("Chruschtschow erinnert sich"). Rowohlti kirjastus Reinbekis Hamburgis juure 1971, 30 DM), siis veel soome, prantsuse, itaalia, juudi, norra, rootsi, hispaania, türgi ja serbia keeles. Võiolla on tegemist võltsinguga?

Seda arvas muide üks meie aja partimast N. Liidu elu-olu tundjast, Edward Crankshaw, kui ta kuulis mälestuste teksti olemasolust lään. Lugenisel veendus ta aga, et see celarvamine oli viltad. Mälestustes "kõneles kahtlemata Hrushtshov ise — hääl, väga elav elav hääl, minevikust". Pikemas sisesehatuses põhjendab Crankshaw oma arvamus üksikasjalikult.

Ta on muide Hrushtshovi paljudel kordadel isiklikult kohtunud, temaga kõnelnud, tema kõnesid laia avalikkuse ees ja kitsas ringkonnas kuulnud. Mispärast pani endine Stalini lähedane knahtööline oma mälestused kirja, sellele ei oska vastata Crankshaw, nagu ta arvameelselt selatab, ega vist ka keegi teine.

Osavõit muidugi, nagu tahe enast rehabilitaatorid, ses nii süütu kui Hrushtshov oma mälestustes enast palista laeb, ta ei olnud kau-

getki mitte. Kuid et tema teod ja tegematajätmised olid juba ammu kaasasgeetud isegi peensusteni teada, seda ta teadis ise ning sai muldugi aru, et tema enda kaitskõnede — kirjutistest ei piisa tema puhtakspesimeks.

Ei kavatses väga huvitava raamatu sisu edasiandmisel peatuda lähemalt teose üksikute osade juures. Raamat on mahukas (saksaakeelses tolgkes ligi 600 lehekülge), temas on palju juttu faktidest, mis enastvähem on lugejale ühel või teisel kujul teada. Hrushtshov kirjutab ka sündmustest, mis meid vähem huvitavad.

Seepärast püridme kokkuvõetult Stalini ja tema rezhimi kirjeldamisega, nagu see paistis Hrushtshov silmis. Muidugi peab alati mees pidama, et ta vihkas Stalinit sõdamis põhjas kõigest jüst, et ta seepärast maalib lugejale seda diktaatorit alati kõige mustemates värvades. Aga — mida võib Stalinit üldse head rääkida või kirjutada?

Palju on rannatus juttu muidugi niinimetatud "isikultustest", s.o. mõistest, mis enamlaste poolt on väljajäetud Stalini lugematu roimade katmisega ja pehmdamiseks. Nii jutustab Hrushtshov Stalini lühikeste eluloo tekkimistest. Parandusi ja kõigepealt täiendusi sellele biograafiale tegi Stalin ise. Näiteks lisas ta algtekstide juurde, et "progressiivset sovjettide sõjateadust arendas seltsimees Stalin".

Tema olevat koostanud teooria koostööst kõikide sõjaväeasade vahel ja selgitanud soomusmasinate ja lennukite tähtsust moodas sõjas, samuti juhtinud tähelepanu kahurväe otustavale mõjule lahingute käikudes. "Seltsimees Stalini geenius võimaldas talle ette nähta vastase plaane ja vastavalt Sellele teha korraldusi", kirjutab Hrushtshov Stalinit.

27. 1951 kirjutab Stalin alla ministrite nõukogu otsusele, püstitada Stalini auks eriti väljajäetud aasumass Stalingradis mälestuseks Volga ja Doni jõgede vahelise Kanali valmimisele. Sama aasta 4.9. andis ta käsu 23 tonni vase kohaletõlmetamiseks imposantse aasumaa jaoks. Samal ajal, lisab Hrushtshov juurde, elas monumendi ümbruses ikka veel hulk inimesi väikestes hüttides mis olid neile eluruumiks Stalingradi lahingu päevilt.

Oma eluloos aga kirjutab Stalin, et "seltsimees Stalini tööd ei mõjutanud ei eedvus, uhkus ega enesekliitus". Pärast XIX parteipäeva avas Stalin ise keskkomitee plenumi koosoleku ja tegi ettepaneku presiidiumi valida 25 liiget. Ta tõmbas taskust paar sedelit ja luges nende nende liikmete nimed ette. Keegi ei julenud protesteerida, kõik olid sarnase "valimis-viisiga" harjunud. Kui Stalin midagi ette pani, siis oli see "nagu Jumalalt antud käsk", mida sõnalausematat tuli täita.

Kui algas sõda, pidas Stalin ennast suureks kangelaseks. Hrushtshov ütleb: "Kuid mina teadsin, mis liiki kangelane ta oli. Ma olin teda näinud, kuidas ta oli halvatud hirmuti Hitleri eest. Sõja esimesel pooltel ei ilmunud ükski käsk tema allkirjaga. Viimase asemel seisis kas ülemjuhatus, kindralstaap või midagi muud.

"Ühenduses Stalini suuresuhellustusega, mille kohta Hrushtshov ühildalt ütleb, "et see algas minu arvates juba päevil ja juba siis ei olnud Stalini enam täie mõistuse juures". Tuleb mainida ka Kaganovitshi ja tema Stalini juuresolekut. Ta oli Hrushtshovile sõnade järgi pesuehne "lakei".

Stalini tarvituses ainult teda pisut silitud ja juba läks lahti. Kagona-

vitsh tõusis püsti, lükkas tooli tagasi ja hakkas haukuma: "Seltsimehed! Aeg on kätte jõudnud rääkida rahvale tõtt. Häbiks parteis kanelele vaid Leninist ja leninismist. Aga olgem omelt ausad. Lenin suri 1924. a. Mitte kaua ei töötnud ta partei heaks. Mitu aastat ta siis töötas parteile? Mis siis saavutati tema juhtimisel? Võrreleme omelt seda Stalini Stalini saavutustega! On aeg et meie muudame loosungi. 'Elagu leninism!' loosungi vastu 'Elagu stalinism!' loosungi vastu oli muide see mees, kes ei lausunud ühtki sõna oma venna kasuks kui Mihhail Kaganovitshi süüdistatult spionaažis Hitleri kasuks ja selles, et Hitler olevat otsustanud teda, juuti, määrata nukuvalituse peaks pärast Moskva lange- mist! "Natside seisukohalt olaks see ju otse kriminaalkuritegu olnud", lisab Hrushtshov juurde, Kui Mihhail Kaganovitsh enam mingit väljajäätust ei leidnud, võttis ta endal elu. Lasar Kaganovitshiga, Stalini suur sõber, ei teinud oma venna kurbmängust üldse välja. Tema arvates oli asi lõpetatud. Kord elas keegi Ohuväetõstuse minister Kaganovitshi ja see kadus üht ilusal päeval. Vend Lasar aga roomas edasi Stalini ees.

Oskar Angelus

KUHU JÄI REITERSI POEG?

NEW YORK — Anstaid tagasi tekitas Stockholmil lülaste hulgas ärevust nende kuulsa komponisti ja dirigendi Reitersi (nimeka Reitersi-koori looja) poja Leoni repa- rierumine pärast isa surma. Ka poeg oli andekas dirigent.

Riias antiigi talle dirigendiaustan- deid, nüüd on aga tema nimi pike- mat aega täiesti kadunud okup. Läti ajakirjandusest ja näib, et ta on kadunud ka sealsetest muusikalist. Lülaste katsed tema kohta informat- siooni saamiseks ei ole annud tule- musi.

E. V. esindaja Washingtonis

NEW YORK — Eeesti Vabariigi esindaja teostas reisi Washingtoni, kus tal oli asjaajamisi välisminis- teeriumis. Teda võttis vastu USA välisameti uus Balti sektori juhata- ja.

Hilda Rätsepa kunstinäitus

NEW YORK (EPL) — Üle üheksa aasta esineb jälle suurema ise- seisva näitusega "vannoliijast" eesti kunstnik Hilda Rätsep (n-na Nyman), kes juba 1924 saabus New Yorki, kus ta õppis National Aca- demys ja tuntud meistrite juures.

Ta on sageli esinenud ameerika näitustel ja samuti ka eesti poolel. Praegune näitus Brookhavenis Long Islandil on äratanud erakordlalt tä- helepanu ja on kunstniku üks pa- remaid, peegeldades eriti kunstniku portreerimisoskust. Portreid on näitustel kümme, millele lisanduvad maastikud ja akvarellid. Märkida, võib, et Hilda Rätsepe esimeine suu- rem näitus toimus Tallinnas Börsi saalis 1935, mille organiseeris Alfred Vaga.

● Torontos valis Eesti Invalide- loetav Naisring oma esinajaks Li- sanne Vaheri. Juhatuses valiti veel Anna-Liisa Rammul, Irje-Ann Pihlberg, Evi Moks ja Vera Linde- man, kandidaadid olid Helmi Jür- ma ja Leida Nahe.

Kirjutab oma peremehest halvasti.

Rootsi võim saabus Hiiumaale a. 1563

Rootslased vallutasid Hiiumaa 1563 septembris ja kujundasid sin- na oma footgi piirkonna, rootsi keeles fögderi. Fögderi jagunes Pü- halepa, Vallipää, Alliksaare ja Lau- ka mõisadeks. Mõisad omakorda vakkudeks. Nii kuulusid Pühalepa mõisale Wayara, Kassari, St. Lau- rentisuse (Pühalepa kiriku nimi), Sarve, Kukka, Paluküla, Rannakü- la, Kärda ja Reigi vakkud; Valli- päale ainult Vallipää (Valibe) mõis ja Alliksaare Vaemla, Kõrgesaa- re, Käina, Orjaku, Sõru ja Kõpu. Neljandale, Lauka mõisale, ei kuu- lunud ühtki erinimelist vakku. Ko- gu footgi piirkonna maa-ala suu- rus oli 239 1/8 adramaad, millest asus 143 üksjala kohta, 111 vabata- luuopega ja 63 kalurit.

1580. aastatel märgitakse, et Hiu- maa põhjajosa, eriti Reigi ja Kärda vakkud on asustatud rootslastega. Aga ka Reigi ja Kärda vakkudes leidub siiski eestlasi. Märgitakse ka, et rootslaste kandamid mõisale on tun- tavalt väiksemad eestlaste omist, nii siis olid rootslased eestlastest mõis- nikkude poolt soodustatuna olukor- ras. Ometi ei olnud rootslased oma kohustustega raski, vaid nõudsid pi- devald oma orduasest privileegide kehtestamist, mille järel nad oleksid olnud igasugustest kohustustest mõi- sale vabad.

Hiiumaa footgimõisaks oli 1570- datel aastatel Pühalepa mõis, millele 1576 allus 247,5 adramaad jagatuna 232 mantaadile. Neist oli 136 üksjala kohta, 84 vabadikku, 44 kalurit ja 2 vabatalupoega. Ainult 92 adramaad kuulus kroonule. Kogu Käina vaku oli panditud võla eest Gert Mundu- sele. Muidu kuulus Hiiumaa kolme- le aadlile: Pontus De la Gardiele, Hans Wachtmeisterile ja Anna von Rosenile.

1577 vähenesid aga kroonu omad- did, kuna venelaste poolt Läänemaa mandroosid välja aetud aadlikud ot- sid kaitsid Hiiumaalt, kellelele an- ti 73,5 adramaad. Kuna senini oli Hiiumaa jagatud kahe süfli vahel, ühendati neist Alliksaare nüüd Ma- siga Saaremaal. Alliksaare muutus alamfootgi lüäniks. See ei kestnud aga kaua, kuna 1620 mainitakse Al- liksaaret juba tavallise mõisana. Sa- maasgeest on aga Vallikpää kindlusi- tatud mõisaks, kust leiti kaitses ja varju sõjakorral. Kui 1580-datel aast- atel mõõdus aga sõjaot ja footgi residentsiks sai jällegi Pühalepa.

Samal ajal esines aga ka uusi lää- nistamisi. Nimelt nimetas 1582 ku- ningas uueks footgiti Pontus De la Gardie, kellele läänistati maa, Hans Grotele, kelle asukohaks oli saanud Lauka mõis ja kes toimis footgina 1579-1592. Viimasest sõjast oli jäänud siia ka venelasi nn. ryssbajoonereid, kes olid soovi avaldanud astuda Rootsi teenistusse.

Neile kinkis Pontus De la Gardie Vassili Rosladini nimele 4,5 adra- maad Orjaku vakust, millele kunin- gas omalt poolt oli lisanud veel 18 adramaad Käina vakust. Rootslane

Woyh Baranoff omas Pühalepa va- kus 13 adramaad ja vennad Afanasi ja Peter Nassikon Paluküla vakusest 8,5 adramaad. Venelane Pervoy Pu- tilloff sai kuningale loal 9 adramaad Kõrgesaares. Ka suurensid Hans Wachtmeisteri omandid.

Footgimõis Pühalepa läks 1602 Hans zur Horstle, kellele see ei jäänud kuigi kauaks, vaid oli juba 1603 Kristoffer Stackelbergi omand, kel- le kätte see jäi 1605. aastani. Kunin- ga kirjaga 6.5.1605 võeti kõik läänis- tused tagasi riigile. 1615 jagunes Hiiumaa oma maaajutuselt selt: Pühalepa kihelkonda jäi 125,5 adramaad, Käina kihelkonda 144, ja Reigi kabeli piirkonda 14. Nähta- vasti oli Reigi juba siis eraldumas Käinast iseseisvaks koguduseks. Ku- na 253 -dramaast seisis siis kasuta- matuna terven 71 3/8, võib viimast asjaolu sõltuvusse viia just lõppenud Taani sõjaga. Maa uuesti ülesehitam- misega vähenes adramaade arv ki- resti, kuna 1618 oli kasutamata maad 66 adramaad. Siis oli ka läänistamisi juurde tulnud, nii et riik ei oman- nud Hiiumaal siis mitte rohkem kui ainult 27,25 adramaad.

Ülejääv kroonumaa, erandiks 6 adramaad, mis oli antud kirikumõi- sadele ja kirikute kasutada, oli era- omand. Neist oli Clas Hansson Wacht- meister suurim maa-omanik. Tema omandisid kuulus 55 adramaad, mil- lest pool oli talle antud kuninga kirjaga 1575 pärandusena. Teine pool pandina. Uueks omanikuks oli ka Fabian Wrangel, ka kuninga kirja- ga 1613, kes sai 17 adramaad, siis veel Jöran Wolsford ja Jöran Stock- bergi leik.

1620 lepinguga rentis Jakob Pon- tus De la Gardie suurema osa Hiü- maa osale 1624 võimaldus tal oma sõjas osatutud vahustest eest osta saart 30.000 dollarit eest endale päris- omandiks 1640-datel aastatel kuulus talle 3/4 Hiiumaad. Hiljem läksid need alad De la Gardie mõneväp- lise järglase Ebba Margaretha Abiel- lusega krahv Stenbockiaga. Rootsi aja lõpupeole Stenbockide omandiks. Viimastel Hiiumaa põhjajosa aga 1700-datel aastatel Ungern-Sternber- gide valdusesse.

Rootsi ajal olid Hiiumaa footgi- deks: Jöran Eskilsson, Fincke, Rein- hold Koskuli, Hans Crote, Gert Joest- inck, Hans von der Nijenborch, Olof Melkersson, Bernt von Kalden, Jöran Larsson, Truls Jönsson, Jonas Ruuth, Jakob De la Gardie.

On kaheldud kas kuningas Gustav II Adolf on omanud kuningat jahipa- lku Hiiumaal ja oma sadamat Rist- nas. See on kaunis tõenäolik. Ku- ningas külastas vähemalt 1627 amet- likult Eestit. Ka olid tal lähedase- mad suhted Jakob Pontus De la Gardiega. Rootsi ajalugu, ei ole väi- tades saanud mõõduka kuninga noor- polve armastatud Ebba Brahest. Ku- ningas on talle kirjutatud mõne tõ- sina kirju. Ebba Brahe abielulis ja- nilaupäeval 1618 Jakob Pontus De la Gardiega. Abielu kujunes õnnelikuks ja selles sündis koguni 14 last.

ELMAR VRAGER

Eesti kunsti, kirjanduse, heli- plaatide ja käsitööde Vahen- duse Keskus. Eesti kingid.

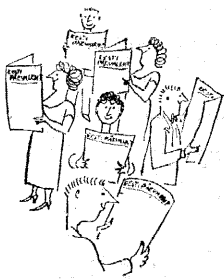
Välis-Eesti & EMP

Tullportsgat. 171
T-peatus Hornstull (keskm. väljapääs).
Tel. 08/84 09 33

Avatud ärip. kl. 10-17 ja laup. 10-14. Postiaadress: Box 2171
103 14 Stockholm.

Kasutage meie kodumaa-pakkide vahendust!

Kuulõpp läheneb

UUENDAGE AEGSASTI

Eesti Päevalehe

tellimist, et lehe saamisel vahet ei tuleks. Tellimisi võtavad vastu kõik postkonto- rid Rootsis.

Eesti naine!

40-50 a. vanuses. Kui soovid luua uut kodu päikeserikkas Kalifor- nias samalajal eesti mehega, kel on kodu ja hea sissetulek, siis kirjuta aadressil: "Abielu", Eesti Päevaleht, Box 667, 10129 Stockholm. Soovitat ka foto.

GUSTAV RÄNK: Eestlaste pioneerivaimu ja vaimsuse foorum Metsaülikool

Pagulaesest sõnavaara on viimas-
tel aastatel rikastunud ühe uue ni-
miga. See on Metsaülikool, (=Mü-
mille olu ja asukoht paljudele on
ebaselge. Oletati kutsutakse seda
asutist Kotkajärve Metsaülikooliks,
kuna see on rajatud ühe järve
äärde, mille meie vahvad pioneerid
Kanas on ristinud Kotkajärveks.
Kanas on tüüpiline uudisakute
maa, mis nõuab kangekaelset pio-
neerivaimu, ja selle meelsuse
ühiks silmapaistvaks tunnustajaks
on ka Kotkajärve.

Professor Gustav Ränk oli
suvel "teist moodi ülikooli"
õppejõuks Kanadas eesti
noorte Metsaülikoolis ja ju-
tustab käesolevas oma mul-
jeid sealt.

aga laeval viibimist. Oleme sunni-
tud teistega kontakte looma ning see
inimlik suhtumine, mille saame teist-
elt ja anname teistele—väljaspool
igasugust ettekatvamist — ongi
oleti see tegur, mis kujundab MÜ
ainulaadseks". Teine, Austraaliast
tulnud noor naisarst, iseloomustab
MÜ inimesi järgnevalt: "Nad on hu-
vitavad mõtlejad ning ei käi kiisee-
de järgi. Noortel on huvi eesti keele
vastu ja seda keelt räägitakse hästi.
Tore on kohata eesti haritlast, kes
on nii kõrgetel kohtadel ja kellel on
nii hea eesti keel" (Väljavõtteid
Vaba Eestlasest, 15.9.).

Jah, just see, et igaks võib tulla
oma mõttega, oma keeleoskuse ko-
haselt, ilma et teda kohe maha kar-
jatakse, iseloomustab kõige paremini
MÜ vaimset õhkkonda. See on eel-
duseks, et need sõprussideid, mis
seal luuakse, jäävad kauaks püsima
ja võivad osutada tähenduslikkusele
ka Eesti tulevikul.

Ühenduses eelnevaga on hea juhus
viidata mõnel emuilegi kultuurilisele
saavutusele Uue Maailma eesti ühis-
konnas. Olen juba jõudnud märkida
Eesti Maja ja Tartu Kolledži Toron-
tos. Need on mõlemad suured stiil-
sed ehitised, haruldased avara saali-
ga isasugu kokkutulekuteks või
loenguteks. Eesti Maja keldrikorral
on ruumi leitud kindlale arhiivile.
Septembris alul avati eesti arhiiv
ka Ühendriikides, Lakewoodis. Juba
see üks on heaks tunnistus ameerika
eestlaste algatusvõimest, ükskõik
mis "leeri" need igal erijuhul on
kuulnud. Rinnetevahelise "koduso-
ja" valbumises räägib ehk see fakt.
et Toronto eesti arhiivi kindlunud
korraldajaks on mees, Karl Erme,
keda omal ajal ühe kodumaise küla-
lise pärast ihvardsati "seltskonnas"
välja visata. See mees on neli ha-
ruldust, kes oma vaba aja peasegu
jaguitult pühendab arhiivi korralda-
misele. See toob mõtet jälle Rootsi,
Stokholmi, kus meie teaduslik raam-
atukogu ja arhiiv asuvad ühes ju-
huslikult tühaksjäänud kooliklassis
kroonu lukkude taga, ilma oma
aadressista, Meilgi on siin oma, ra-
hvarahadega ostetud Eesti Maja, mis
võiks anda ka arhiivile ulualust, kui
ainult head tahet loeks.

G.R.

Ühisabi Naisringi pealelõuna

Stockholmi Eesti Majas toimus
pühapäev Ühisabi Naisringi pea-
lelõunakohvi-koosviibimine arvuka
külastajaga.

Meeldivat seltskondlikku üritust
sisustasid muusikalised poolel
operi- ja muusikaansambelid. Kõige
kõrvaldamad Mari Kamp, kes oma
kaunide viise esitas suure elegantsi
ja särtsuga ning viiuldaja Sandra
Umbaja, kes pakkus omakorda nau-
divatav viiulilaulu. Nii eesti kui
võõrastel autoritel. Mõlemad täna-
ri aplausidega ja lilledega. Ürituse
avajaks oli Naisringi esinaine pr.
Margareta Sönerman. Naisringi enda
tublid daamid hoolitsesid kohvi eest
ja nende endi poolt olid valmistatud
või muretsustud ka arvukad loteriid-
võidud, millesid Mari Kampiga "For-
tuuna" osas leidsid oma õnnelikud
omanikud. Peab öelda, et võidud
olid kaunid ja väärtuslikud, mistõ-
tu ei olnud mingit probleemi läbi-
mõistmise. Tänu muusikaansambel-
ri kiskitels ja teadustas Eero Taits
nooremast generatsioonist meeldivat
ja humooriga. Naga ikka — Ühisabi
Naisringi õhtu jätkas pealelõunakoh-
vi-traditsiooni endises kvaliteedis.

San Francisco televisioonis 165-
tase saate-technikuna Arvo Rehe-
met

Aleksander Varma MÄLESTUSNÄITUS

Aleksander Varma mälestusnäitus
avati Eesti Majas 21. oktoobril, mil-
line pidulik sündmus oli kokku toon-
ud rohkesti kunstisõpru. Avasõna
tõdes dr. Ervin Pütsepp, kes karak-
teriseeris Aleksander Warmat kui
loodusevaatlejat ning selle kujutajat
kunstis. Ta tsiteeris lõpetuseks Betti
Alverit, kes looduse võitlust ajade-
jõudude vastu võrdleb inimese kan-
natusega: valuvihmadest pääsnult,
kui õõpmeda pilve vahelt vilgata
uuesti päike kiirte kaupa, "siis loo-
dusel on inimese nagu".

Aleks. Varma ei ole maastikuma-
lija tavallises mõttes: looduses on ta
ennekõike paelunud meri. Mere-
ainelisi maale on sellel näitusel
üheksa mitu. Või kui siis rõkivad
kunstniku tähelepanu teised loodu-
senähted (näit. hommik, kuivalge
j.m.), siis on need kujutatud ühen-
duses merega.

Kui meie teised maa- ja veemaa-
lijad (näit. Ants Murakin) üles otsi-
vad valkese metsajärve või tasase la-
hesepi, siis Varma teie viib suure
mere kaldale. Ta ei taha edasi anda
nii palju idüllil (kuigi ajutiselt puke-
hekil merele ei si puudu, Vaik-
ne meri, I), vaid teda köidab veeko-
gu tormine dramaatilisus (Tormine
meri I, II, III) ja suursugused, pi-
dulikud nähted loatuses (Koit, Kuu-
valge, Öhtu). Ta pintsliläbisus on
sageli pedantselt peen, mõjudes ko-
hasti ületõetult ja jätab vahest na-
gu pisut määrdunud mulje. Leidub
aga tihti ka põhjendatult rahutut ja
elavat pinnakäsitust. Näit. Tormine
meri III (j.t.), kus sinirõhked pas-
tossed pinnad koos valgega vahen-
davad vaatajale ilmekalt just seda,
mida maal taotleb.

Kunstniku teist, rahulikumat palet
esindavad lillimaalid, mida on näitu-
sel mitmes variandis. Kaunimad lill-
lilmaale väljapanekute hulgas on näi-
teks Lilled IV (20), mis on maali-
tus kindlakäpselt, julge pintslilöö-
giga ja kooskõlastatud värvitoonides.

Eesti Majas toimub Aleksan-
der Varma postuumne näitus.

Mõjub värskest ja puhtalt. Lilled I
(17) elava oranžiga keskel on, hoo-
limata pisut nõrgast kompositsioonist
sümpaats värviskaala ja rahuli-
ku pinnakäsitusega maal. Oümaali-
dest paberil on kunstnik näit. Lille-
des I ja II (31, 32) saavutanud ha-
rilikult ekspressiivsema vormikõne.

Portreedest paelub tähelepanu
tundlikult modelleeritud Marta War-
ma portree pastellis, ent ka suure-
maformaadilises prof. A. Lüüsi por-
treest on küllalt karakteristlikku suu-
detud edasi anda.

Aleksander Warmal on oma kohta
meie kunstis, kus ta oma loomingu
valdavamas osas oma elutundel on
ehk kõige lähemal romantilisele rea-
lismile. Võibolla oleme tänapäeval
pisut eemaldunud sellest vaatlamis-
viisist kunstis, ent oma valkese kun-
stikõnega on A. Warmal siiski mõn-
dagi tõeld, mida oleme unustamas
kõige uue ja uhiuue keskel.

Näitus jääb avatuks 6. novembri-
ni.

EEVI END

Spordiringvaade

SPORT IGAS ELUEAS

Eks tundu ebaõiglase, et inime-
ne, kes on intensiivset sportinud
oma nooruses, pole kehaliselt su-
gugi premas tervislikus seisukorras
kui teised, kes pole kunagi "liigutanu-
da". Aga fakt on kahjuks mõnda-
pääsmatu, et spordis ei saa jõuda
kuigi kaua "pangas säista". Siisgi
ja talvel teevad suppoortlased eel-
tööd tulevasele suvehooajale, eriti
jõudu arendavate harjutustega, ja
varandus ei kasva, kui seda pidevalt
ei "toideta".

Noorusliku säirtsu pillamise näitena
on esile tõstetud endine "Imejuoksja"
Gunder Hägg, kes 40-nadate aastatel
peremehes maailmarekordide tabelis.
Nüüd ta on 53 a. vana, on
vahepeal lisanud kehakaalu 25 kilo
ja on müüdi "halvasti treenitud 60-
aastase moodi". Rootsi televisioon ja
terviseportid juhataja Bengt Bedrup
on lubanud anda teada TV-saadetes
"Träna med Gunder".

Õhtuleht "Expressen" tegi hiljuti
reportaazihi nelja 26–35 aastase noo-
rega, kes pandi 25-korralisele maa-
spiraalreppidele kõmpima. Ainult
üks neist jaksas kogu proovi läbi
teha, kujuvõrre ta pulss tõusis 87-st
löögisti 164-ni. Kõige jõuetum nel-
küindis vaid 10-lõuna korraseni, pulsi
tõustes 98-st 176-ni. Nendele on
tõlitud välja tõttatud treeningukava,
millesse loodetakse lehe lugejaid
kaasa tõmmata.

Kuid on neidki, kes jätkavad oma
spordikarjääri kaugele üle keskea.
Olimpiamängude ajal turneeris Põh-
ja-Euroopas rühm ameerika vete-
ransportlasi nimega US Masters In-
ternational Track Team, mille 40-75
aastased liikmed võistlevad kerge-
jõustikus. Nende taseme kõrgusest
räägivad järgmised tulemused: 61-
aastane jookseb ingl. miili (1609) alla
5 min., 47-aastane jookseb 400 m 52

sekundiga ja 40-aastane 100 m 11,2
sekundiga, 51-aastane hüppab teivast
üle 4 meetri jne. Leidub teinigi,
palju suurem taoline spordiselt,
Rahvusvaheline Stairicte Aatsiat-
sioon, kuhu kuuluvad 40-90 aastase
pikamaajooksjad 27 eri riigist ja kes
võistlevad peamiselt 25 km distantil
ja maratoni.

Igal spordialal on oma ideaalsed
vanusepiirid. Spordialad, millele soo-
vitatakse pühenduda väga noores
eas, on niigugused, kus üldine ette-
valmistus kõige enam sarnane eri-
la omale, Ida-Euroopa spordikoolides
näiteks alustatakse treeningut lü-
vimleemis ja ujumises 7–8 a. va-
nuses, pallisportides ja kergejõus-
tus 10–11 a. vanuses, poksas aga
alles 15–16 a. vanuses, pealegi ko-
handatud reeglitega. Kehalise arengu
kõrval on teiseks määravaks teguriks
tulemuste mõõtmise meetodid: järje-
korras mõõduühikud, stiil, reeglid
resp. kombinatsioonid kõigist kolmest.

Mõnel alal on ideaalne vanus hoo-
pilis kõrgemal kui teistel, näiteks ma-
ratoni jooksul. Siin räägitakse 30 as-
tast, kuid tublisti vanemad jooksjad
suuavad siiski konkureerida nooru-
satega. Heaks näiteks on Kanada
eestlane Adrian Vili, kes 1970 juu-
sis 53-aastasena maratoni alla 3 tun-
ni. Muidugi on ka olemas spordia-
le, kus vanus ei loe, troosika nalle,
seda leivad, et neil on "suures spor-
dis" veel palju tegemata jäänud.
Nimetatavaid vaid laskmist, purjeta-
mist, mootorsporti ja ratsasporti.

A.R.

Brasíliias Sao Paulos abiellus
Olev Sankas Solange Ruggieroga.
Peignees on E.V. konsuli Ferdi-
nand Sankase ja tema abikaasa Li-
li poeg ning lõpetanud kohaliku
ülikooli.

Oieti on sellenimeline koht ainult
üks tüpe maa-alal, mis, nagu väike
vürstiriik haarab kogumissuht 400
aari, ehk meie mõistete kohaselt ühe
1,5 ruutkilomeetri. Seal vohab lop-
saka segamata, kolme väikese jär-
vesilma, millest vähemalt veel üks
kannab eesti nime Orjajärve. Segga
on eestlased omakord rikastunud
Kanada minimeksist kohanimestikku.

Koht ise asub indiaanikolalisel
Muskokoda distriktis, ühe 200 kilomeet-
ri põhjapool Toronto't selle on oma-
danud juba 1980-ndate aastatel Eesti
Skautisõprade Selts Toronto's, nii
siis eestkätt skautlikuks tegevuseks.
Omal jõul on rajatud sinna meisi-
kuse maastikku teed, mis nüüd
juba on autodega kergesti sõideta-
vad, ja edasi vajalikud ehitised,
mida juba kuendat aastat on kasu-
tanud ka MÜ.

Sina kuuluvad: Hallitooline peama-
ja, kohvik kõõli ja laoruumiga, va-
baõhustõõsiala, veetorn, saun, tant-
sulava j.m. Järvede äärde on tekki-
nud rida eesti suvilaid, nii et valik-
setel õhtutel võib kuulda üleva-
vat eestikeelset juttu või laste
rõõmuhõikeid.

Selle ümbrusega kooskõlas on ka
MÜ organisatsioon ja vaimne palet.
Sinna koguneb igal suvel, nädalakese
õppeperioodiks augusti lõpul, sada-
kond eesti noort ühes õpetajatega,
peamiselt Kanadast ja Põhja-Amee-
rikast. Käesolevat aastat oli seal veet-
mõned kuulajad Rootsi'st ja isegi
Austraaliast. Nad tulevad sinna tih-
kõike raskuste kiuste, igal juhul
oma kulu, et veeta nädal väikeses
eesti ühisloonas ja kuulata loenguid
eesti keele, kirjanduse, ajaloo, rahva-
teaduse ja muu üle. Tasuta töötavad
ka kõik õppejõud.

Seal metsas elatakse nooruslikult
lihtsalt: magatakse enamasti kaasa-
toodud tekides, riietatakse sportli-
kult, kätikes leigel metsaõhusel mul-
jal paljajalu. Vahekorrad on läbi ja
läbi perekondlikult sõbralikud. Kõik
sinatavad üksteist. Põhivad on talls
tegevust ja seltskondlik elu saunade-
ga võtab õstski Lisa Loengund on
kõigile üldised; nende vahel töötavad
eri õppe ja vestlusringid, peamiselt
emakeele harimise huvides. Skaut-
likku romantikat kajastab mõnes
vestlusringi juba ajalooliseks muutu-
nud nimeki, nagu näiteks "Silla-ju-
tu", samuti tavalis koguneda õhtuti
lõõketule ümber all orus, vestelda ja
lõbua tanssugi. See skautlik joon ei
ole mitte ainult sellest, et elatakse
skautisõprade riigis, vaid MÜ on
omamoodi personaal-ühenduse skaut-
lusega. Alalises sidemehes on
Rootsi'st tulnud skautismaster Heino
Jõe, kelle toetumärkidega tähistat-
ud suvilasse Orjajärve kaldal jook-
sevad mitmekülgse ühendusmõõdi ülikooli
li üüel. See mees liigub just nagu
jõude ringi, kuld teab kõik ja la-
hendab iga pisiasja sujuvalt, ilma
suurema kätata. Ei ole ka skautisõb-
rad ainult nimepidi Kotkajärve pe-
remehad!

Ülikooli otsene juhtimine on noo-
remate käes: rektoriks on vilgas To-
ronto ülikooli professor Olev Träiss,
tema abiks arhitekt Hennis Sillaste,
samuti Toronto'st; nad hoolitsevad
õppepegevuse organisatoorse korra
eest. Üheks silmapaistvaks vaimseks
juhiks on kahilematat tuntud poeet
ja ülikooliprofessor Ivar Ivask, USA-
st.

Küsimine nüüd, millega, on seletavat
MÜ julge start ja ilmneda üle ta

Vastupanuvaim eesti ülikoolis TARTUS

GÖTEBORG (EPL) — Handelstidningeni usin kaastööline Alex Milits, kes jälgib pidevalt nõukogude sündmusi, kaasa arvatud okup. Eesti, vaatleb seekord HT 20. oktoobri numbris opositsioonilist tegevust Tartu Ülikoolis rektor A. Koopi artikli taustal, mis ilmus Pravdas s.a. 11. oktoobril. Artikkel käsitleb "spetsialistide kasvatamise probleeme".

— Kasvatamise, mitte koolitamise! rõhutab Alex Milits ja ütleb siis edasi: — Nende, kes ei jälgi päev-päevast nõukogude ajakirjandust, võib selline artikkel näida põhjendamata, udune ja raskesti mõistetav. Kui ollakse aga teadlik, et N. Liidu valitsuse häälekandja ei löö kunagi lärmi enne, kui tuli on lahti, siis mõistetakse ka, et koer peab olema kuhugi maetud.

— Artikkel algab soveti haridustöö kiitmisega. Kiitust saab eriti Tartu Ülikool, kus valmistatakse ette rohkesti teadlasi ja spetsialiste.

Kuid pikk ülistuslaul katkestatakse äkki paari tõsise "agaga". Rektor arvab nimelt, et spetsialistide koolitamine kui seesugune pole üksi küllaldane. Neid tuleb ka kasvatada.

Headeks kommunistideks! Selle sihiasetuse rakendamiseks peab nüüd Tartu Ülikool koos fakultetide poliitbüroodega sooritama täieliku analüüsi olukorrast ja koostama plaani "kasvatustöö" kohta. Täolis hääli on tulnud kuuldavale juba teistes nõukogude ülikoolides. Nii tuli mõni aeg tagasi ilmsiks, et akadeemikult võib ära võtta tiitlid ja eksamiõigused põhjusel, kui nad on kas "kriminaalsed" või nõukogude-režiimi vastaselt häälestatud.

Alex Milits lisab: — Tartu Ülikool, asutatud Gustav II Adolfi poolt, on olnud alati seotud eesti vabadustalustega. Eesti Üliõpilaste Seltsi sini-must-valged rahvu-

svärvid said ühtlasi vaba Eesti lipuvärvideks, kui iseseisvus proklameeriti 1918. Geotõttu pole ka imestada, et vastupanu sovjativõimule on tänapäevgi Tartus väga tugev.

Mitu korda on saanud teatavaks, et keelatud eesti rahvusvärvid on just seal heisatud lipuvärvide õõseti. Lendlehed ja opositsioonilised kirjutised on seal samuti olnud ilikvel.

— On ka huvitav tähele panna, et paljud sovjativõimude opositsioonis olevad eestlased Tartust on otsinud kontakti vene rahvuslaste-liikumisega. Kui näiteks Natalia Gorbanevskaja vangistati ja teda süüdistati põrandaluse ajalehe "Kroonika" ühe toimetajana, tehti samal ajal ka läbiotsimine vene kirjandusprofessori korteris Tartu Ülikooli juures. Sellega seoses tahtsid kaks eesti üliõpilast, Mart Niklus ja Enn Tarto, tunnistada Gorbanevskaja kasuks, aga kohus ei võtnud neid kuuldavaks. "Kroonika", mis ilmub Moskvas, on olnud hästi informeeritud Eesti-sündmustest.

Arvelakse ka, et põrandaluse organisatsiooni "Demokraadiid Ukrainas, Baltikumis ja Venemaal" üks peakortereid asub Tartus, kus tõenäoliselt antakse välja ka illegaalselt ajalehti "Eesti Demokraat".

— Kui viia ühenduse rektori artikkel nende tagapõhjafaktidega, siis on nii rektor kui Pravda saanud juure ühe uue rahutus-dimensiooni. Mis juhtub Tartus? (EPL/MR).

OIKUMEENILINE JUMALATEENISTUS

Stockholmi St. Görani kirikus toimus pühapäeval oikumeeniline jumalateenistus, mis kujunes suurimaks, mis Rootsis kunagi peetud. Osa võttis tervelt 68 vaimulikku mitmesugustest kirikutest ja uskudest. Eestlasi esindasid EELK peapiiskop Konrad Veem, Eesti ap. õig. kiriku praost Arbo Nael ja Eesti Baptisti Kiriku pastor Oskar Logona.

Kõigile vaimulikele langes jumalateenistusel oma osa, kas siis palveis, kirjasõna lugemises või sõnavõttudes.

Muusikalisel poolel oli rakendatud eesti alt Koidu Ventser, kes laulis kaks laulu ning Eesti ap. õig. kiriku laulukoor Klaudia Naela juhtimisel. Ortodoksspoolle võttis osa ka ülem-diakon V. Iling.

Oikumeeniline jumalateenistus oli organiseeritud sisserändajate kirikute tutvustamiseks ja lähenemiseks. Esindatud oli 20 kirikut. Nende esindajaid tervitas jumalateenistuse alguses kommunist Bent Weltergren rootsi riigikirikust, märkides, et tegemist on kirikuajaloolise kogunemisega. St. Görani oli täis kirikulisi, kellele jutlustas katoliku paater APierre Aupy, kuna lähema kõne pidas ungari luteri kiriku esindaja Rezső Kolta.

Maalid Soomest Eestisse

Tallinna venekeelse päevalehe "Sovetskaja Estonia" teatel rikkas Tallinnas Kadrioru lossis asuv kunstimuseum terve rea Ludvig Oskari (1874–1951) õlimalildiga, mis asusid Soomes pr. Westerineni valduses enam kui milu aastakümnet.

Pr. W. on kadunud kunstniku lähemaid sugulasi ning tema kaudu nüüd Tallinna kunstimuseumile loovutatud kunstitööd on olnud seniajani laiematele kunstihuvilistele ringkondadele tundmatud. L. Oskari oli juba Eesti iseseisvuse ajal üldtuntud maalikunstnikuks, kelle realistlikud maastikumaalid kujundasid eesti maalikunsti silmapaistvat osa. Nagu vene ajaleht nüüd märgib, on Ludwig Oskari senitundmatute maalide Tallinna toomine olnud kunstnikule elu lõpupäevil südamedaladeks sooviks. Millises ulatuses Kadrioru lossi kunstikogud rikastusid L. Oskari varajasemate maalidega, jätab ajaleht märkimata, kuid kirjutise juurde asetatud fotost nähtub, et neid on L. Oskari erinähtusel üsna rohkesti.

Rahvusluse eest 10 a.

MOSKVA (EPL) — Vene opositsiooniliste ringkondade teatel on Ukrainas mõistetud 7 aastaks vanglasse ja 3 aastaks Siberi vangilaagrisse ukraina arst dr. Slava Gluzman.

Kohtupidamine toimus Kievis ja süüdistuseks oli "natsionalistlik tegevus" ning "nõukogudevastane agitatsioon ja propaganda". Samaaegselt mõisteti aastaks töölaagrisse 19-aastane tütarlaps Lydia Serednjak.

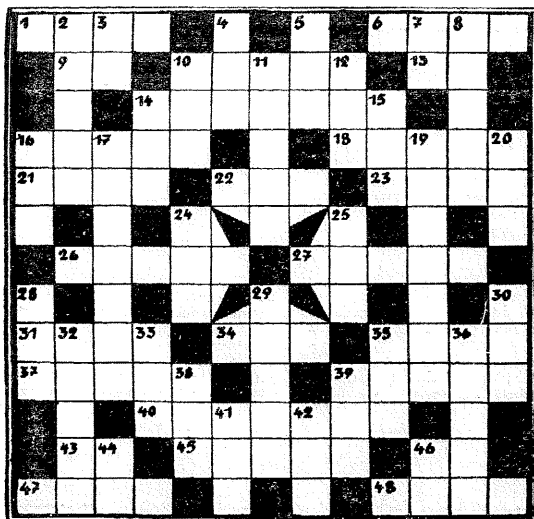
29 õpetaja St. Eesti Gümnaasiumis 30 Punaste vastupanulikumine Viennam 32 kartlikkust 33 naispühak (lüh. Itaalia keeles) 35 tee lahti 36 mitte kunagi 38 katus (rootsi k.) 39 puu osa 41 rootsikeelse tilid 42 tugev tuulepuhang 44 sinu 46 noot.

Lahendus 35:

Paremale: 1 Pirita 5 haaras 9 viin 10 akne 12 eit 13 LSD 14 ta 15 ass 17 kommi 19 eit 20 mill 22 nea 23 segu 24 aknal 26 valus 27roostes 28 Arras 31 Ester 35 taas 36 hea 38 ihne 39 ese 40 Pärli 42 Ene 43 aur 44 Lie 46 pulm 47urni48 troska 49 viduma.

Alla: 1 Panama 2 tie 3 tiik 4 Antton 5 halma 6 Aksi 7 and 8 saatus 11 esik 14 tigu 16 sinlmeister 19 eel 21 laras 23 sassi 25 Los- 26 vee 28 teist 29 rase 30 Raa 32 the 33 Enno 34 reetja 36 Härma 37 alluv 39 pulk 41 liiri 43 Aus 45 end 46 po.

EPL ristsõna nr. 36

Paremale: 1 tikk 6 kaua nega tagasi 9 jõgi Lätimaal 10 vankri osa 13 vanuse 14 maailmajagu 16 väike maa-ala maja tamber 18 lahti tegema 21 puhkustund 22 naise nimi 23 emane tapaloom 26 väljenduslaad 27 usk Vana-Eestis 31 pööline mets 34 Skandinaavia lennuliin 35 valguallikas 37 pilkeleht vabas Eestis 39 mu-nakaju 40 maailma jagu 43 Ühendatud Riigid (ingl. k. lüh.) 45 raske perioodi või haiguse tipp-punkt 46 prants. artikkel 47 kella osa 48 laeva osa.

Alla: 2 maailmajagu 3 noot 4 pin-namööti 5 Puna-Hiina juht 7 meie 8 deldakse emale 10 tänav Prantsusmaal 11 kaksteist tükki 12 süvis-tünn Belgias 14 jaatavat vastust nõu-dev küsimus 15 ladinakeelne tervitus 16 viga laste keeles 17 (ja 22 pare-male) maailmajagu 19 maailmajagu (rootsi kirjutusviis) 20 paik 24 tag. varakamber 26 planeet 28 merelind

Leinateateid

Meie südamest armastatud abikaasa, öde ja tädi

Leena Laos

* 27.10.1900 Varblas
† 22.10.1972 Pääskallavikis

Sügavas leinas

JOHANNES

ELLY JA JAAN

HEIKI JA KERSTIN
lastega

ARVO, AIN JA CARIN

MINNA JA ALEXANDER
URVE

MARIE LASTEGA

JAAN JA AUGUST

Pisarad Su kalmu niisutagu
tänuhäeks kõige abi eest.
Puhke rahus oma kodukiriku
mullas!

Matmine laupäeval, 28. okt. 1972
kell 11.30 Pääskallaviki kirikus.

Armast

**Mari
Mark-Hershey'd**

mälestavad kurbuses

HELGA, EDGAR

HEIKKI JA TAUNO

PANK

Olga Seim'i

leinavad

VALERIE JA HANS
LAKS

Olga Seim'i

mälestavad

ANNUS ESTRA
pereconnaga

HERBERT IIR
abikaasaga

JUHO JAATMAA
pereconnaga

ERICH KALJOT

WOLDEMAR KRUPPELMAN
pereconnaga

ERASTUS OILING
abikaasaga

EDGAR PANK
abikaasaga

ALEKSANDER SURKEVITS
abikaasaga

REIN UUSTAL
pereconnaga

Armast onutütar, tüditütart
ja sugulast

Leena Laos't

mälestavad leinas

VOLDEMAR PARN
pereconnaga

PAULA HANNUS
lastega

KATARINA PARN

Asutaja- ja auliige Ernst
Seim'ile sügavaim kaastunne
tema abikaasa

Olga Seim'i

kaotuse puhul.

EESTI ETTEVÕTJATE ÜHING
ROOTSIS

Oma onupoega

Emil Teinlum'i

mälestab

ARTUR ROHLAHT
pereconnaga

Nii mitmest künkast üle
Läks Sinu elutee.
See tühtipõlnud site
Vaid hoopis vaevane.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peajumalat. 29/10 kl. 15 Jakobis, õp. Kool, oreil H. Kiisk, laulur.

ALINGSÅS: Maakirikus jumalat. 5/11 kl. 14, õp. Kool, oreil PG Strömberg, laululehed.

ESKILSTUNA: Forsi kog. majas jumalat. 29/10 kl. 14. Pärast jumalat. kl. 15.15 kohvitoitu, ettekanne valguspildiga praost Koolmeisteri teemal "Vahemere-maade templid".

GÖTEBORG: EELK Gbg ja Lääne-Rootsi kog. jumalat. Kristiines 4/11 kl. 14, õp. Kool, oreil PG Strömberg, laululehed.

LUND: Kloostri kirikus jumalat. 11/11 kl. 18.30, piiskop Danell, oreil Eha Pöhl, laululehed.

NORRKPÖING: Matteuses peapiiskoplik jumalat. 29/10 kl. 14, peapiiskop Veem, oreil H. Piirimets, segakoor J. Aro juhat., laululehed. Pärast kohvitoitu Matteusgärdesis.

UPPSALA: Mikaeli usupühastuse püha jumalat. 29/10 kl. 16. laulur. Pärast kog. õhtu Timmermansgat. 2.

ROOTSI EEL KIRIK

STOCKHOLM: Hägersteni Uppenbarelse kirikus Bäckv. 34 eesti jumalat. 29/10 kl. 14, õp. Ködar, oreil P. Arndt.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakirik. 29/10 kl. 11 hingedepüha jumalat. Hingepalve piiskop Jüri ja ülemd. M. Saursööti mälest. Teenib ü. empr. Nael.

VABAKIRKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brävaland 11, pühapäevakool 29. oktoobril kl. 10, jumalat. kl. 11 R. Viikholm ja H. Saroja, soolo- ja koorlaule.

STOCKHOLM: Norrmaalmi Bapt.-Kirik, Norrullsg. 37, vabakirikute ühne jumalat. 29/10 kl. 15.

ESKILSTUNA: Eskili kirik. Båsmang. 7 jumalat. 29/10 kl. 14, H. Vahtrik jt.

GÖTEBORG: BIA Bandeli saalis, Erik Dahlbergs 10 jumalat. 29/10 kl. 11, V. Kujba.

— GÖTEBORG: Parki. 1 jumalat. 28. oktoobril kl. 18.30 ja 29. okt. kl. 15 koos pühapäevakooliga. Laulja-jutlustaja Erich-Laan ütrega külastab Göteborgi 4-5. nov.

HELSINGBORG: Slotshagskyrkan, Långvinksg. 56, sissekäik pargist, jumalat. 29/10 kl. 14, O. Targama.

JONSERED: Misjoni kirikus 29/10 kl. 11 Rootsi-Eesti jumalat.

NORRKPÖING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 29/10 kl. 13. E. Raud jt., ohver välimisjoniile. Betania, Bräddg. 54, palve- ja pühi. 28/10 kl. 18.

Eestlanna Aafrikasse õppejuks

NEW YORK — Ner Yorgist siirdusid Aafrika riiki Nigeriasse siirdkooli õppejuksudeks ajalooteadlased Dr. Leena Kitzberg-Osteraas ja tema mees dr. Gary Osteraas. Mõlemad kaitsesid doktoriväitekirja septembris Columbia ülikoolis.

Leena Kitzberg-Osteraasi doktoritöö käsitleb Saksamaa väimset palet pärast Esimest Maailmasõda, kuna Gary Osteraas käsitles misjonäride rolli Aafrika kolonialismi ajaloos. Nendel on leping Ahmadu Bello ülikooliga kaheks aastaks, milline asub Põhja-Nigerias Kano linnas.

Leena Kitzberg on ajakirjaniku Jaan Kitzbergi tütar.

● Lakewoodist läänepooli asuvas linnakeses Whitingis asutas Lakewoodi tuntud muusikute ettevõtja Fred Rikka uue betoonisegamis- ja tsementide, mida kasutavad ka teised eesti elanikud.

Palme ja Bohman vähemustist

Algus lk. 1

emakeele õppimise võimalusi ka gümnaasiumides. See ei ole mitte ainult individivide vaid ka ühiskonna huvides. Rootsis on kaua olnud geograafiliselt isoleeritud. Seda internationaliseerimises, mis on käimas kõikidel aladel, on oluline, et meil on inimesi, kes valdavad mitmesuguseid keeli. Seda saavutame n.h. nende keeleteadmistega, mida sisserändajad toovad kaasa Rootsi.

Gösta Bohman, vastates samale küsimusele, juhib tähelepanu, et modernaadid ei ole valitsuses. Nad ei saa enne midagi ära teha. Kuid nad on veendunud, et sisserändaja tunneb end süütuks, vabana ja iseseisvana siis, kui ta Rootsis saab säilitada oma kultuuri ja keelt ja et neile antakse peale selle võimalusi rootsi keele õppimiseks:

— Seega ei tohigi rootsi keel olla nende keele asendajaks, vaid oma keel ja kultuur kõrvuti rootsi keele ja kultuuriga. Praktikas poliitika olemine on positiivne näit. eriliselt eesti koolidele ja St. Eriki koolile koolile, see on ju ka välismaalaste omapära säilitamise eesmärgil.

David Schwarz küsis siin vahele, kuidas on aga siis, kui välismaalased on saanud rootsi kodakondsuse, kas nad ka siis soovivad Bohmani arvates säilitada oma eripära?

Bohman vastab: — Jah muidugi. Ma usun, et inimese, kes kaotab oma sideme minevikuga on juuretu. See on minu põhisuhtukoht ja see vastab meie konvervaliivse vaatega elule.

Küsitaja meenutab edasi, et sisse tulnud võrastel gruppidel on loov tegevus kirjanduse, muusika, kunsti jne. aladel. Looming, mis laiale avalikusele on üsna vähe tuntud. Kas on võimalik seda loovat tegevust võimalik laiemalt? Kas poliitikut on võimalik vähemuse kultuuripäevi isiklikult külastada?

Olof Palme oma vastuses leiab, et küsimuses on gruppide ühendus väljaspoole ja ta leiab, et ajalehed, raadio jne. peaksid tulema sisserändajatele rohkem vastu nende tutvustamisel.

— Sama tähtis kui on kirjeldada sisserändajate sotsiaalseid aspekte on näidata, et neil on ka väga väärtuslik isetegevus kultuurilisel alal. Ma viibiksin meeleldi sisserändajate kultuuritüüritustel kui mind kutsutakse ja kui mul see osutub võimalikuks.

Siin tunneb küsija huvi, millest peamised arvavad tulevad barjääri, mis valitseb "rootsi" ja "välismaise" vahel, mis mõnelgi korral on otse läbitungimatu, kuna paljudel rootslastel ei ole huvi tundma õppida sisserändajate kultuuri. See onakorda tekitab nende isoleerituse tunnel.

Olof Palme:

— See kohtub suurel määral teadmiste puudusest. See keda ei tunda ja kellel pole kontakti, selle ees on olukord kõhkleval. On julge tõe murda neid barjääre, nii et inimesed mõistaksid, et need üritused võivad anda midagi ka nendele, kes ei kuulu vastavasse sisserändajagruppi.

Küsimusele, mida välismaalased kavatseb siin teha, vastab peaminister:

— See ei ole kerge, kuid üldise toetusena sisserändajate kultuurilisele tegevusele ja samal ajal teadusele, et need sissetulevad, luuakse eeldused sellisele arengule. On vägisi raske toetada otsepanust, vaid see peab rohkem teostuma inimeste endi kaudu.

Schwarz küsis edasi, kas toetusel raadio-TV vastavale tegevusele ning sisserändajate ajakirjandusele ei kiiranda suurema mõistmise tekkinist vastastikku? Olof Palme on vastanud, et massmediumidel on aial oma ülesanne ja viimaseid ajal on probleemid nägema õpitud. Ütles tihtib ta, et kiima on pandud eturuumis sisserändajate ühiskondliku informatsiooni küsimustes.

Seoses küsimusega sisserändajate loovast kultuuritegevusest on vastanud Gösta Bohman, et rootslased teema arvates sageli ei tunne väljaspoole tulnud tendentsi, kultuurisidusi jne. juba selle tõttu, et neid mass-

meediumes esitades kunagi ei tutvustata lähemalt ega nimetata nende päritolu:

— Kui me aga laseme neid esineda ja ühtlasi märgime nende tausta, näitaks, et see mees on tulnud Eestist, see Lätist, Soomest, Poolast jne., siis oleks rootsi rahval selgem, kui suurt tähtsust need kultuurilisused omavad ka rootsi kultuuri- ja teaduslikule elule. Sest see tähtsus on neil faktiliselt olemas.

Ka Bohman leiab, et vähemuste kultuurilist tegevust tuleks tutvustada senisest rohkem massmediumide kaudu. Ja loomulik on, et nii tema ise kui ka tema kanstöölisel olevad osa vähemuste kultuurimanifestatsioonidest. Ta kardab

Ettevõtjate juubel

Algus lk. 1

ei tule unustada Ühingu jaoksvat tegevust peakoosolekute ja traditsiooniliste sügispidude näol, mis on toimunud igal aastal. On tähtsustatud liikmete tähtsust ja osa võetud lahkunute puhul leinast.

Kaks korral on teostatud ühiseid reise Soome, Turgu ja Helsingisse, mis loik on kaasa aidanud seltskondliku suhtlemise süvenemisele ja isiklike kontaktide eesti ettevõtjate ja nende perekonnaliikmetele vahel. Alles hiljuti toimus büsmaatiks Peris Soomse hotelli ja Erich Kaljoti tööstuse Smäländis, ning tagasielud naudid küllalisklask Oskar Piimani mõisas.

Ülemaailmsetele Eesti Päevadele Torontos toimus ühine lennureis ja kohtumine majandusmeestega Kanadas. Need on ainult mõned lähidatõendid näited organi tegevusest, mida alati on iseloomustanud ühiskondlikult filantroopiline külg.

Rootsi Eestlaste Esinduse poolt itles tervistusi Ilmar Laan, meenutas aegu, kui eesti põgenikud tõde viisi tegid väsimatu tööd, et üles elada oma ettevõtteid. Ta meenutas ettevõtjate majanduslikku kasuabi, kui põgenemise ja varjupaigatõugusea seoses 20 aasta möödumisel anti üli Rootsi kuningale tänuühena hõbedane kunstiõde.

Eesti Ohvitseride Kogu nimel tervitas ja tänas esimese kolonel Viile Saarsen majanduslikku panuse eest, kui oli tarvis koksiku panna erifond Vabaduse Riiti vendade heaks.

Eesti Põllumeeste Kogude ülemaailmse organisatsiooni nimel ütles tervitusõnad Annus Estrla, tähendades, et eesti põllumees oli ka iseseisv

Küng...

Algus lk. 1

dis. Nagu eelmisel korralgi, reserveerisid ennast Cecilia Nettelbrand (fp) ja Håkan Winberg (m) otsuse vastu. Seekord ühines teatud viisil ka tsentruerakonna esindaja A. Pettersson reservantidega. Ta rõhutas nimelt erilises protokollil lisatud seletuses, et ka need ajalehed, mida Rootsis väidatakse teistes keeltes peale rootsi keele, peaksid saama võimaluse pressitoetuseks. Prestidõnsmändeni praegused juhendid ei võimalda aga seda praegu ja selle tõttu tulekski need muuta.

Tsentrumi muutunud hoiak on rõhustav. Kuid enamusi liikmeid peavad kinni oma häbiäärsest otsusest, milline selgelt diskrimineeriv kultuurilist tegevust sellel maal teists keeltes peale rootsi keele.

Kõik erakonnajuhid on viimaseid ajal asunud soosikohale, et ka mitteroost ajalehed sellel maal peaksid omama õiguse pressitoetusele samadel alustel kui rootsi lehed. Kodanlike erakondade esindajad pressidõnsmändenis on truult jälginud seda põhimõtet, kuigi tsentruerakond ikka veel kõigub. Nüüd on Olof Palme ka keel korraldada, et ka Rootsi sotsiaaldemokraatia teostab oma üllasid printsiipideklaratsioone sisserändajate ja vähemusküsimustes.

aga, et võibolla need grupid ise ei taha rootslast ülitada ja sellega nagu sulgevad ennast oma ringi. Nad peaksid rohkem lahtiselt pöörduma kaasa töötama rootsi ühiskonda.

Kuid nad isoleerivad end ka ise, mis on võibolla ka mõistetav, kuna nad tunnevad, et nad on isoleeritud.

Küsitaja ütles siin, et võibolla on vähemusgrupid mõnikord katsumisel tegutseda väljaspoole ja kutsunud küllaliski, kuid see ei ole siiski annud loodetud sidet, mistõttu nad on loolunud edasistest katsetest. Siin arvab Bohman, et väga tähtis on kutsuda inimesi, kes ise on huvitatud ja kes mõistavad oma ala tõttu seda, mis pakutakse.

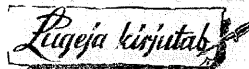
ettevõtja, kes armastas oma tööd ja loomingut.

Eesti lasteaja sõprade nimel tervitust Siin Saare, meenutasid tänuga ettevõtjate toetust lastele.

Pärast aktust siirduti pidulauda, kus koosviibimist juhutas laekur Woldemar Krüppelman. Saatemuustika eest hoolitsesid Alfred Pieske ja Julius Jakobsen, nii et hoogsalet ühiskundlul oli kindel aus. Haneprand, mida Sheraton serveris, pärines seekord ka eesti ettevõtteist, Oskar Piimani mõisast.

W. Krüppelman kandis eesti Eestl Majandustegelaste Klubi Kanadas telegrafiliselt tervituse. Muidugi võeti see vastu väimastatud aplausiga, sest allkirjutaja oli Alfons Pajuiste, kel suuri teenid Ühingu loomisel ja tegevuses.

Õhtusöök oli hea tuju ja elava jututajamise poolt rikas. Sellele andis hoogu A. Surkevitsi koostatud ning etteoletud ajaleht, kues leidis sõbraliku naljaltimise ettevõtjate viimaste seikluste kohta.

KÜSIMUSVÕISTLUSI RASKE KORRALDADA

"Eesti Päevaleht" avaldas 21. okt. asjaliku ja heatehtliku kirjelduse küsimusvõistlusest Stockholmis, mille korraldajaks oli Eesti Rahvuslik Liit. Kirjelduses avaldati muuessa ka soo, vi, et küsimusvõistluse traditsioon väärakis edasiarendamist ja kui võimalik vähemate vahegaajade järele.

Selle sooviga võib kahtlemata ühineda, kuid siinjuures tuleb arvestada praktilisest raskustega, mis meie oudes on eriti suured ja mida ei ole kerge ületada. Juba küsimusvõistluse kava koostamine, küsimuste ja vastuste väljaotsimine ja sorteerimine, jõudude komplekteerimine jne. nõuab palju aega ja energiat inimestelt, kes selle eest taastavasti mingit lasu ei saa ja peavad seda tööd tegema oma kutselööb kõrval.

Kui see ülesanne on lõpule viidud, siis tuleb aga maksta meie oeldes äärmiselt kõrge summa ruumide üüriks (kuigi on tegemist Eesti kultuurilise üritusega Eesti ruumides), kanda kõrgel postikuludis kutsute väljasaatmiseks jne. Toetust ja abi ei anna keegi korraldajale ning organisatsiooni juhatus on kaua aega suures mures, kas üritus lõpeb puudujäägiga või mitte.

Ei ole muidugi võimata et aja mõddumisel võidakse neid raskusi unustada ja hakatakse jällegi jalkama kirjutes soovitatud võistluse korraldamise traditsiooni. Unustamine on ju inimlik; seda võib muide näha ka samast EPL kirjeldusest, kus öeldakse, et nüüd korraldatud küsimusvõistlus oli arvult teine. Tegelikult oli see aga neli: eelmised korraldajad Eesti Rahvusliku Liidu poolt 1968, 1969 ja 1970 aastal ning kõigist neist on "Eesti Päevaleht", meie pagulaskonnas aseteidvate ürituste eeskujuliku registreerija ja kirjeldajana, avaldanud päris pikki ja asjalikke ülevaateid.

N.M.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Läti vaimulik kontsert
Läti Rahvusfond korraldab pühapäeval, 29. oktoobril kl. 19 Göteborgi St. Pauli kirikus orelkontserti, kus esneb orelkunstnik Anita Rundane Torontost kuulsaate heliloojate orelitöödega. Piletid sissekäigul.

STOCKHOLM

Läti vaimulik kontsert
Läti Rahvusfond korraldab laupäeval, 28. oktoobril kl. 18 Stockholmil Engelbrekti kirikus vaimuliku orelkontserti, kus Kanadast Torontost tulnud organist Anita Rundane esitab Buxtehude, Balbastre, Bach, Langlais, Tournemire ja Viitolini orelheliloojate. Piletid müügil sissekäigul.

STOCKHOLM

4-päevane huvireis Lübeckisse
Tavakohaselt korraldab kohalik Soome leht "Pikkujoulu" Lübecki 23. nov. kl. 12 Nynshamnnist suure Finnhausa. Esimesel päeval soome jõululaulu. Leht annab igale matkajale väärtusliku jõulukingi.

Lääne-Saksa rannas peatatakse 2 päeva. Hinnad: säästuklassis 2 isiku kajutis 155,- koos jõululaula ja laeval õõbimisega, turistiklassis 2 inimese kajutis 263,- koos kõikele söögigaajadega (kokku 6) ja õõbimisega laeval, 1 kl. 345,- koos söögi ja õõbimisega laeval. Pihiratud määrakoh-tas.3 veel saadaval. Tel. 717 11 22 (Stockholm).

STOCKHOLM

SET-bridzh
Stockholmi Eesti Tennisklubi Bridzhisektsiooni sügisühineus on saanud "Tendava stardi" Ludvig Toomsi ja Olav Vagumti eelkohale 1000-mannia finaalümäris sisse rootsi klubi Svin-gli üle. SET-meekonna mängisid Eller-Töhrer ja Hintsov-Peets. Mõõdamud esmaspäeval lõpetas kahehütu-me paarismäng 18 paari osavõituga. Resultaat: 1. Kullerkupp-Tooms, 2. H. Tarning-Reinson, 3. Hintsov-Peets, 4. Johansson-Valdas.

Esmaspäeval, 30. okt. algavad klubi meistrivõistlused meeskonnamängu ja kõrvalvõistlused paarismängu. Mänguõhtud toimuvad igal esmaspäeval algusega kell 18.30. Kogunemine kell 18. SET loobab uute ja vanade bridzhisõprade rohkem osavõitu. Teretulemast!

Pressitoetus ka Soomes

Soomes nagu Rootsis ei majandava ajakirjandus ennast ise, vaid peab toetuma riigi abile. Mõõdu-nud aastal jagati toetust ekspedit-sioonikulele vähendamises 50 ajalehele 7,5 milj. marka. 43 lehe avaldused jäeti rahuldumata. Täna-vu otteus suurendas 8 milj. marka ja selle saajaiks on 52 lehte. "Hüljati" 27 avaldust.

Järgmise aasta riigieelarves on lehtede-toetuseks ette nähtud 9 milj. marka. Toetuste saajaiks on lähedalt pooled selliselt lehti, millel taotle-tavad oma vasaakpoole propagandaga soome senise ühiskonna muutmist ja sotsialistliku Soome teeksaasamist.

11 sotsiaaldemokraatide ja 8 kommunistide lehte saavad kokku toetust 44,4 protsenti. Näiteks kommunistlik "Kansan Uutiset" on saanud kahe aasta jooksul ligi 2 milj. marka. Enim on kannatanud parteilehed. Viimase 20. a. jooksul on 25-le parteilehele saanud osaks "Jehesurm". A.1946 oli parteilehti kaksikolmandiku kogu ajalehete arvust. Nüüd on järel ainult pooled. Mõned lehed saavad ekspeditioonide kuludeks toetust 90 protsenti, teised ainult 10 protsenti. Ajakirjanduse toetus on tekitanud lehtede-turul täiesti uue võistlusteguri. Suurema toetuse saamiseks on hakatud kasutama kallimaid transpordivahendeid. Sest mida suuremad on transpordikulud, seda paremad on väljavalitud suurema toetuse saamiseks. (EPL/MR).

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.00 Benny. Färg. 5. Benny sköter en sjuk.
9.15 Måte med motormän. Färg. Fordägare möter tillverkare och marknadsförare. Herbert Söderström.
9.55 Start 3. Färg. Engelsk fortsättningskurs för vuxna.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Lasten TV: Karkumatka. Lasten näytelmä, käsikirjoitus Raija Sinikka Rantala, musiikki Kim Kuusi, ohjaus Leena Paavonen. Suosanna — Anne Taskinen, Antero — Ilari Paavonen.
10.30 Pelimannin penkillä. Nauhoitettu 13.11.1971 Ikaalisten syyssoittajaisissa. Ohjelmassa esintyneitä lukuisia määriä ikaalilaisia pelimanneja.
11.00 Tellus. 8. Luften.
11.30—12.00 Natsionalekonomi II. 7. Föreanta Staterna.

15.30 Start 3. Färg. Engelsk fortsättningskurs för vuxna.
15.45—16.45/17.00 TV-pucken. Från de avslutande semifinalmatcherna i Gävle. Arne Hegerfors.
17.00 Paraplyet — rysk filmtantit. I rollerna: Janna Petrattite och Jäva Avalishvili.

17.20 Amerikans radio. Färg. Det färgsatsat amerikans radio besitter större politisk makt än tom presidenten. Reportage av den engelske radio- och TV-mannen Denis Mitchell.

17.50 Helgalsringning. Färg. Från Tidensrums kyrka i södra Östergötland.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
18.25 Strapacet. Färg. Blandat familjeprogram med Lars Berghagen, Tom & Jerry, Herr Mys-Rys, Filuren, Bad-Otto, roliga historier från Sandevall m.m.

19.10 Morokul. Färg. Svensk-norsk hörna med Lennart Hyland.
20.00 Sveagravan. Färg. Det tredje programmet från Svalbard handlar om den svenska kolgruvan av såldes till nordmännen i början av 30-talet.

20.30 Lunchtimmen. Färg. Engelsk pjäs av John Mortimer.
I rollerna: Pauline Collins och Joss Ackland.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, sport, väder.

21.30 Norsk-svensk hörna. Färg. Morokul med Lennart Hyland.
23.00 ca TV-nytt, väder.
23.05—23.35 ca McCloud. Färg. 6. Hotad premiär.

TELEVISION 2

13.50 Ljusnan. Om opinioner och stämningar kring fyra planerade kraftverksbyggen.
14.20 Hemma hos Karlssons. Färg. Pjäsa av Lennart F. Johansson. Del 1.
Medverk. Keve Hjelm, Margareta Krook, Gunilla Thunberg, Allan Edwall. Textat. Repris.

15.35 Direkt onsdag. Färg. Textat.
16.30 Onedin-linjen. Färg. 4. Ett högt pris.
17.00 Agneta och Björn. Stillbildsberättelse om två nioåringar. Textat.
17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Babar. Färg.
17.35 Heja pajaserna. Färg. De två bröderna Colombaions från Italien leker luffare med en tokig cykel.
17.50 Balthazar. Färg. 1. Djurdoktorn.
18.00 Ursäkt! Färg. 5. Vems är rösten?

18.30 Nilens hemlighet. Färg. 5. Doktorn Livingstone, förmodar jag?
19.30 Rapport med TV-nytt, väder, sport.
20.00 Föreläsens hus. Färg.

20.30 Les Humphries Singers. Färg. En av Tysklands populäraste sånggrupper underhåller.
21.00 De djävulska — fransk film från 1954. Regi: Henri-Georges Clouzot.
I rollerna: Simone Signoret, Vera Clouzot, Paul Meurisse, Charles Vanel.

22.50 TV-nytt, väder.

23.00 TV-nytt, väder.

23.00 TV-nytt, väder.

23.00 TV-nytt, väder.

23.00 TV-nytt, väder.

23.00 TV-nytt, väder.

TV Söndag

9.40 Allt om studier.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Uutisviikko.
10.25 Nuhanen. Kolmas osa sarjasta Lapsi sarjasta.
10.50—11.00 Pohjois-pohjanmaan kasvot. Haastatteltavana kirjailija Jorma Kurvinen.
12.30—13.00 Våra massmedier. 4. Rösterna om radion.

13.45—14.45 Regionalt: Om du blir sjuk... Färg. Västra regionen.
14.50 Insyn: Berget som gud förbannat med kvartier. Färg.
Sören Larsson och Lars Sindyby skildrar samernas situation med utgångspunkt från fjället Hoppuka.

15.20 Måte med motormän. Färg. Fordägare möter tillverkare och marknadsförare. Herbert Söderström.
16.00 Filmtimmen. Färg. Rysk film om en björn, en stork och en hjort.
17.05 En sky av vittnen. Del 3. Färg.
17.50 Start 3. Färg. Engelsk fortsättningskurs för vuxna.

17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Den dag du gav oss. Färg. Gamla och nya aftonsalmer med ensemble ur Sörkyrkans kör.
18.25 Andä inte plundring. Färg. Reportage om äggplockning och fågel fångst på Västmanlandarna utanför Island.

18.55 USA vit — vykort från en skola i San Diego. Färg.
19.20 Dra en lät. Färg. Musikalisk frågelek med Johan Sandström.
20.10 Röda rummet av August Strindberg. Färg. Del 2.
21.00 Aktuellt med TV-nytt, väder, sportspögel.

21.30 ca Sportspegeln.
22.00 VPK kongressen. Hearing med partiledning, folktolk och experter. Gustaf Olivecrona och Herbert Söderström.
23.00—23.05 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

9.30 Bitte 1. Färg. Nybörjarkurs i tyska.
9.40 Spela gitarr. Färg.
10.00 Tellus. 8. Luften.
Förskoleprogram:
10.30 Om — lek med händer och fötter.

14.00—15.00/15.30 TV-pucken. Direkt-sändning från finalen i Gävleinken i Gävle. Arne Hegerfors.
15.30 Måstölden i Berlin — pjäs efter en roman av Hans Fallada. Del 2. Repris.
16.45 Konst i Kaknäs. Färg. Ett program om skulptörerna Walter Bengtsson och om hans märkliga och onskrivna konstverk i Kaknästornet i Stockholm.

17.00 Basketiskola med Anders Grönlund. Färg. Fjärde delen.
17.15 Björnar. Färg. Naturfilm.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar. Färg.

17.35 Heja pajaserna. Färg. Bröderna Colombaions från Italien leker sagan om Wilhelm Tell.
17.50 Balthazar. Färg. 2. Klockan.
18.00 Mot Söderhavet. Färg.
18.30 Pop -72 med Atomic Rooster och Chris Farlowe. Färg.
18.55 Knuff — om arbetslösa ungdomar.

19.30 Rapport med TV-nytt, väder, sport.
20.10 Nygammalt. Färg. Basse Larsson bjuder på kända melodier tillsammans med bröderna Lindqvist och gäster.
21.00 Inget val för de fattiga. Färg. Om USA inför presidentvalet av Lars Hallengren och John Sune Carlsson.

21.50 Folkton i kyrka. Färg. Polskor. skänklåtar och visor med Merit Hemmingson, Björn Ståhl och Ole Hjort.
22.20—22.25 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV:
8.30—8.55 Texter då och nu. Färg. 1.

Förändra världen. Gymnasiet.
9.00—9.15 Switch on! 9. Lågstadiet.
9.20—9.35 Matematik åk 2. 1. Statistisk. Lågstadiet.

10.10—10.30 Vid Medelhavet. Färg. 1. Solkust. Mellanstadiet.
11.00—11.15 Bitte 1. Färg. Nybörjarkurs i tyska för vuxna. 6. Ein Anruf für Sie.
Skol-TV:

12.00—12.20 Fyra epoker — fyra miljoner. 3. 1600-talet. Gymnasiet.
12.45—13.05 Elektronikåldern. Högstadiet.
13.10—13.30 Sinnesorgan och deras funktioner. 2. Buller. Högstadiet.

13.35—13.55 Liv under mikroskop. 1. Högstadiet.
14.00—14.20 Bostads/miljökunskap. Vår boendemiljö. Gymnasiet.
14.30 Geten Hubert. Färg. Bland guldgravare i Alaska.

14.50—15.30 Storken Kitj. Färg. Rysk tecknad film.
15.55 Meddelanden.
16.00 TV-nytt, väder.
16.05 Follyfoot. Färg. 5. Att välja rätt.

16.30 Spökonaten. Färg. Ett kamarspel av August Strindberg.
Regi: Johan Bergenstråhle.
17.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.

21.35 Den skenande karusellen. Tekniken utvecklas allt snabbare. Människorna och samhället följer med som passagerarna i en skenande karusell. Kommer passagerarna att kunna behärska karusellens fart? Ett program av Gunnar Adler-Karlsson och Hans Dahlberg.
22.15—22.20 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Mandagsagan. Färg. Björn Granath läser "Josa med trollfjellen" av Janosch.

18.00 Timmermannen — riksväg 84. Färg. Flottningarna har upphört och timmertransporterna sker nu på vagnarna. Erik Eriksson har samlat några röster.
18.30 Flygtrappan med James Flavin, Lucile Browne, Wheeler Oakman och Al Wilson.

18.50 Ställ upp. Färg. TV 2:s talangjakt landet runt. Semifinal mellan Västmanland, Närke, Värmland och Uppland. Programled: Peter Flack.
19.20 Riksbildning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 Våra massmedier. 5. En dag på en tidning. Reportage om Dagens Nyheter.
20.30 Godisarna med Tim Brooke-Taylor, Graeme Garden och Bill Oddie.

21.00 "Finns det verkligen folk som vill bada i Öresund?" Färg.
21.45 Kvällsöppet. Färg. Fritiof Haglund med gäster på tidningen Dagen.
22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

22.35—22.40 TV-nytt, väder.

14.00—14.15 Syror, baser och salter. Högstadiet.
Förskoleprogram:
14.30—15.00 Om — lek med armar och ben.
16.30—16.50 Herr Barbalander funderar. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Hajk. Färg. Vi svarar på frågor som du ställt. Bengt Alsterlind.
18.30 Ikväll. Färg.
19.30 Ronden. Färg. Lek är allvar. Visste ni vad ett lekotek är? Åsa Holmsen tar er med till en institution, där barn med olika handikapp tränas med hjälp av sinnrika leksaker. Claes Wirsén presenterar det omtalade BOEL-testet och dess upphovskvinna fil dr Karin Stensland Junker.

20.10 Önskereisen. Färg. Sven Lindahl visar vad tittarna väljer.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.

21.35 Musik från Spoleto. Stravinskjs "Trois pieces" spelas av Tokyos Stråkkvartett och Homero Franceschi framför Ravels "Sonatin för piano".
21.55 Sverige — en soptipp. Färg. Skall våra sopor slängas i naturen, brännas eller komposteras?
22.20—22.25 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Tisdagsagan. Färg. Björn Granath läser "Bara horn överallt" av Eleonore Schmid.
18.00 Bitte 1. Färg. Nybörjarkurs i tyska.

18.10 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
18.30 Flygtrappan med James Flavin, Lucile Browne, Wheeler Oakman och Al Wilson.

18.50 Stora sjuvålet har tystnat. Ett program om människans inifrång i en högfjällsnatur, som man egentligen vill bevara.
19.20 Riksbildning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 Rock around the clock. Amerikansk långfilm från 1956. Regi: Fred F. Sears. Bill Haley and his Comets, The Platters, Tony Martinez och hans Band med sångerskan och dansösen Nilda Terrace, Freddie Ball och hans Bellboys, Alan Freed, discjockey.
21.15 Vad säger doktorn? Färg. "Måste det göra ont, doktorn?" Vad händer egentligen? Här en operation? Narkosläkaren Sören Engleson och Gerd Almgren.

21.25 Anslagsstavlarna. Färg.
21.30 Rum. Färg. En prisbelönt film om det arkitektoniska rummet. Inledning av Björner Torsson.
21.50 Kvällsöppet. Färg. Fritiof Haglund med gäster på Dagen.
22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

22.40—22.55 TV-nytt, väder, sport.

20.10 Western på italienska. Färg. En skidring om hur man för en handfull dollar producerar Western i Italien.
20.40 Sjung med Egon. Färg. Allsångsprogram för hela familjen med Egon Kjerrman, kör och ork.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.

21.35 Milhouse — en vit komedi. Amerikansk politisk underhållningsfilm från 1972. En elak sammanställning av film- och TV-upptagningar kring USA:s nuvarande och troligtvis framtida president, Richard Milhouse Nixon. Regi: Emile de Antonio.
23.05—23.10 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Babar den lilla elefanten. Färg.
17.35 Onsdagsagan. Färg. Björn Granath läser "Appelman" av Janosch.
17.50 Strit. En tecknad berättelse efter boken med samma namn. Färg.
17.55 En amerikan i Hanol. Färg. F.d justitieministern Ramsey Clark i det terrorbambade Nordvietnam.

18.30 Svindlande affärer. Äventyrsresor i internationell miljö med Gladys Cooper, David Niven, Charles Boyer, Gig Young och Robert Coote.
19.20 Riksbildning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 Hemma hos Karlssons — pjäs av Lennart F. Johansson. Färg. Del 2. Regi: Hans Abramson.
21.00 Direkt onsdag. Färg.
21.50 Kvällsöppet. Färg. Fritiof Haglund med gäster på Dagen.
22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.

22.15—22.30 TV-nytt, väder, sport.